

Ämnesprov, läsår 2013/2014

# Samhällskunskap

Bedömningsanvisningar

Årskurs

6



Institutionen för pedagogik och specialpedagogik,  
Göteborgs universitet, utarbetar på uppdrag av Skolverket  
de nationella proven i samhällskunskap.

**Projektledare:**

Arne Löfstedt  
arne.lofstedt@gu.se

**Provansvarig åk 6:**

Anders Hellqvist  
anders.hellqvist@gu.se

**Provkonstruktörer:**

Stefan Adler  
Petter Bergenstråhle  
Jasmine Bylund  
Anna Eliasson  
Anette Johansson  
Fredrik Kihlström  
Klara Loinder  
Lotten Norlin  
Ida Rudell

**Innehållsförteckning:**

Läsanvisning till bedömningsanvisningarna för delprov A och B...	4
Hur går bedömningen till?.....	4
Delprovets utgångspunkter.....	5
Sammanställning av nivåer och delkunskapskrav.....	7
Bedömningsanvisningar till delprov A.....	8
Bedömningsanvisningar till delprov B.....	32
Resultatsammanställning.....	60
Provbetyg.....	60
Formulär för resultatrapportering.....	63

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik  
Göteborgs universitet  
Box 300  
405 30 Göteborg

**Ansvarig på Skolverket:**

Jessica Jarhall  
Enheten för prov och bedömning  
jessica.jarhall@skolverket.se

**Samarbetspartners:**

Per-Åke Andersson, nationalekonomi  
Cyro Banega, sociologi  
Rutger Lindahl, statsvetenskap  
Anna-Karin Lindström Bergkvist, jurist

## Läsanvisning till bedömningsanvisningarna för delprov A och delprov B

Hur går bedömningen till?

Arbetet med bedömning av elevernas lösningar av uppgifterna sker med hjälp av bedömningsanvisningarna. Till varje uppgift finns en bedömningsanvisning med ett antal rubriker. De ser olika ut beroende på uppgiftsformat.

### Öppna uppgifter:

- Uppgiftsformulering
- Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet
- Bedömningsaspekter
- Beskrivning av progressionen
  - nivåbeskrivningar
  - exempel på svar
  - kommentar till elevexemplet

### Uppgifter med strukturerade svarsformat (kryssa i, matchning med mera):

- Uppgiftsformulering och rätta svar
- Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet
- Beskrivning av progressionen
- Bedömningsanvisning
  - Om uppgiften också innehåller korta motiverande svar, så finns elevexempel på de nivåer som uppgiften avser att bedöma.

Alla elevexempel är autentiska.

Varje uppgift ger eleven möjlighet att visa/samla belägg för någon eller flera nivåer. Eleven kan i de olika uppgifterna visa belägg för Nivå E eller nivå E och C eller nivå E,C och A.

I elevhäftet uttrycks detta som:

--	--	--

Uppgiften ger möjlighet för eleven att visa belägg för nivå E

--	--	--

Uppgiften ger möjlighet för eleven att visa belägg för nivå E och C

--	--	--

Uppgiften ger möjlighet för eleven att visa belägg för nivå E, C och A

Om en elev på en uppgift visat belägg för nivå A så har eleven **också** visat belägg för nivå E och C

Summeringen av visade belägg för de olika nivåerna ger det provbetyg som eleven erhåller. Mer om detta kan du läsa på sidan 60-62.

Elevens resultat skrivs in i resultatsammanställningen som finns i slutet på elevhäftet delprov B2 och i slutet av detta häfte som kopieringsunderlag.

På sidan 7 finns en sammanställning av vilka nivåer och delkunskapskrav som alla uppgifter i de båda delproven prövar.

## Delprovets utgångspunkter

Tillsammans prövar delprov A och delprov B fyra av de sex delkunskapskrav som kunskapskraven i samhällskunskap är uppbyggda av. Här nedan återfinns dessa delkunskapskrav **utan** progressionsuttryck (d.v.s. utan de progressionsuttryck som särskiljer betygsnivåerna, de märks här ut med \*):

### **Delkunskapskrav 1**

Eleven har \* kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då \* samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett \* fungerande sätt.

### **Delkunskapskrav 2**

Eleven kan utifrån något givet exempel föra \* resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.

### **Delkunskapskrav 3**

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv, och beskriver då \* samband med \* underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med \* resonemang och \* underbyggda argument.

### **Delkunskapskrav 4**

Eleven redogör för innebörden av de mänskliga rättigheterna och barnets rättigheter och ger exempel på vad rättigheterna kan betyda för barn i olika delar av världen.

### **Delkunskapskrav 5**

Eleven har \* kunskaper om vad demokrati är och hur demokratiska beslutsprocesser fungerar och visar det genom att föra \* resonemang om hur demokratiska värden och principer kan kopplas till hur beslut tas i elevnära sammanhang.

### **Delkunskapskrav 6**

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett \* fungerande sätt och för \* resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Ämnesprovet i samhällskunskap årskurs 6 2014 avser att pröva elevernas kunskaper inom delar av det centrala innehållet genom delkunskapskrav 1, 2, 3 och 6. Inget enskilt ämnesprov kommer att pröva alla delkunskapskrav, men över tid avser ämnesprovet i samhällskunskap att pröva alla.

För att kunna uttala sig om elevernas kunskaper inom de delkunskapskrav som ämnesprovet är avsett att pröva, måste man ha ett större antal uppgifter på liknande områden. Det behövs således ett antal uppgifter av olika format inom samma område. Detta leder också till att vi inte prövar alla delkunskapskrav i ett enskilt ämnesprov.

I de olika uppgifternas bedömningsanvisningar används beskrivande begrepp, för att särskilja de olika nivåerna. Begreppen är ofta samma som de som återfinns i Kommentarmaterial till kunskapskraven i samhällskunskap, utgivet av Skolverket. I de olika uppgifternas bedömningsanvisning efterfrågas elevens förmåga att föra resonemang och att beskriva samband. I bedömningsanvisningarna uttrycks ofta kvaliteten i resonemangen utifrån två aspekter, genom antal (t ex minst två exempel) och genom konkretiseringar. Antalet kan visa på ”bredd” i elevens kunskaper och konkretiseringarna kan visa på ”djup”. I bedömningsanvisningarna är dessa två aspekter åtskilda för att möjliggöra att enklare resonemang visar på en viss bredd men saknar djup. I mer utvecklade svar förväntas att bredden också motsvaras av djup i större omfattning genom konkretiseringar. Konkretiseringarna kan till exempel bestå av att eleven ger exempel, drar paralleller eller beskriver konsekvenser.

De fyra delkunskapskraven som provas beskrivs på följande sätt när progressionsuttrycken är med.

Betyget E	Betyget C	Betyget A
<p>Delkunskapskrav 1</p> <p>Eleven har <b>grundläggande</b> kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då <b>enkla</b> samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett <b>i huvudsak</b> fungerande sätt.</p>	<p>Delkunskapskrav 1</p> <p>Eleven har <b>goda</b> kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då <b>förhållandevis komplexa</b> samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett <b>relativt väl</b> fungerande sätt.</p>	<p>Delkunskapskrav 1</p> <p>Eleven har <b>mycket goda</b> kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då <b>komplexa</b> samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett <b>väl</b> fungerande sätt.</p>
<p>Delkunskapskrav 2</p> <p>Eleven kan utifrån något givet exempel föra <b>enkla</b> resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.</p>	<p>Delkunskapskrav 2</p> <p>Eleven kan utifrån något givet exempel föra <b>utvecklade</b> resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.</p>	<p>Delkunskapskrav 2</p> <p>Eleven kan utifrån något givet exempel föra <b>välutvecklade och nyanserade</b> resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.</p>
<p>Delkunskapskrav 3</p> <p>Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då <b>enkla</b> samband med <b>enkla och till viss del</b> underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med <b>enkla</b> resonemang och <b>till viss del</b> underbyggda argument.</p>	<p>Delkunskapskrav 3</p> <p>Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då <b>förhållandevis komplexa</b> samband med <b>utvecklade och relativt väl</b> underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med <b>utvecklade</b> resonemang och <b>relativt väl</b> underbyggda argument.</p>	<p>Delkunskapskrav 3</p> <p>Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv, och beskriver då <b>komplexa</b> samband med <b>välutvecklade och väl</b> underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med <b>välutvecklade</b> resonemang och <b>väl</b> underbyggda argument.</p>
<p>Delkunskapskrav 6</p> <p>Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett <b>i huvudsak</b> fungerande sätt och för <b>enkla</b> resonemang om informationens och källornas användbarhet.</p>	<p>Delkunskapskrav 6</p> <p>Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett <b>relativt väl</b> fungerande sätt och för <b>utvecklade</b> resonemang om informationens och källornas användbarhet.</p>	<p>Delkunskapskrav 6</p> <p>Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett <b>väl</b> fungerande sätt och för <b>välutvecklade</b> resonemang om informationens och källornas användbarhet.</p>

I resultatsammanställningen är uppgifterna i delprov A och B uppdelade på dessa delkunskapskrav.

På nästa sida följer en redovisning av vilka delkunskapskrav uppgifterna är avsedda att pröva och vilka nivåer elevsvaren kan nå.

## Sammanställning av nivåer och delkunskapskrav

Delprov A	Uppgiften prövar för nivå			Uppgiften prövar delkunskapskrav			
	E	C	A	Dkk 1	Dkk 2	Dkk 3	Dkk 6
A1	x	x		X			
A2	x	x	x				X
A3	x	x	x				X
A4	x	x					X
A5	x	x	x		X		
A6	x	x	x	X			
A7	x	x	x	X			
A8	x	x	x			X	
A9	x	x	x	X			
A10	x	x					X
A11	x	x	x	X			
A12	x	x	x		X		
A13	x	x			X		
A14	x	x	x			X	
A15	x	x	x				X

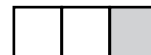
Delprov B	Uppgiften prövar för nivå			Uppgiften prövar delkunskapskrav			
	E	C	A	Dkk 1	Dkk 2	Dkk 3	Dkk 6
B1	x	x	x		X		
B2	x	x	x	X			
B3	x	x	x			X	
B4	x	x		X			
B5	x	x	x			X	
B6	x	x	x	X			
B7	x	x	x	X			
B8	x	x	x			X	
B9	x	x	x				X
B10	x	x	x				X
B11	x	x	x		X		
B12	x	x	x		X		
B13	x	x	x			X	
B14	x	x	x	X			
B15	x	x		X			

Huvuddelen av de följande sidorna utgörs av bedömningsanvisningarna för de enskilda uppgifterna. Resultatsammanställningen och hur provbetyget tas fram finns på sidan 60-63. Läs dessa sidor innan elevsvaren bedöms.

Resultatsammanställningen för delprov A och delprov B finns också i slutet på elevhäftet för delprov B2, där läraren kan föra in respektive elevs resultat.

## A1 Rättsliga begrepp

### Uppgiftsformulering och rätta svar



Nedan ser du beskrivningar av olika personer som har med lag och rätt att göra. Välj bland orden i rutan och skriv ordets siffra i cirkeln vid rätt beskrivning, se exempel!

- |           |                    |               |              |
|-----------|--------------------|---------------|--------------|
| 1. Domare | 3. Den häktade     | 5. Målsägande | 7. Nämndeman |
| 2. Polis  | 4. Försvarsadvokat | 6. Vittne     | 8. Åklagare  |

**5** Jag är den som blivit utsatt för ett brott.  
Till exempel inbrott eller misshandel.  
Jag blir också förhörd under rättegången.

**6** Jag är inte misstänkt för brottet, men kallas till förhör och får svara på frågor.  
Ibland kallas jag också till rättegången för att svara på frågor.

**4** Jag hjälper den misstänkte och ser till att ingen bryter mot hans eller hennes rättigheter.  
  
Alla som anhålls eller häktas har rätt till att få någon med mitt jobb.

**8** Jag är med och utreder vad som hänt.  
  
När det är klart bestämmer jag om det ska bli rättegång. Där ska jag bevisa att han eller hon är skyldig.

**3** Jag är den som misstänks ha begått brottet.

**1** Jag arbetar med att döma i domstol.  
Det kan handla om brottsfall eller tvister.  
Jag har en lång juridisk utbildning.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet  
Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

**Beskrivning av progressionen**  
Genom begreppsförståelse ska eleven beskriva samband inom en rättslig struktur. Eleven ska matcha begreppet för en rättslig funktion med rätt beskrivning. Progressionen i uppgiften består av hur väl eleven kan matcha funktionerna med rätt beskrivning. Antalet korrekta svar visar dels hur väl eleven kan använda dessa begrepp och dels förståelse för de samband som finns mellan funktion och betydelse, vilket här innebär att sambanden blir mer komplexa.

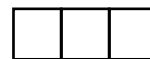
### Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antal korrekta svar och belägg utfaller enligt tabellen nedan.

Antal rätt	Belägg för nivå
2-3	E
4-5	C



# A2 Använda flera källor



## Uppgiftsformulering

Miro och hans klasskamrater får i uppgift att hålla en presentation för klassen. Miro väljer att berätta om hur det kan vara att arbeta som polis. Han har använt flera källor för att samla information.

Han har läst på Wikipedia och i faktaböcker. Han har intervjuat en polis, tittat på Youtube-klipp och faktafilmer.

Resonera om vilka fördelar det kan finnas med att använda sig av flera olika källor!

## Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

### Delkunskapskrav 6

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt och för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

## Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven identifierar relevanta fördelar med att använda olika källor
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar som förtydligar resonemanget

## Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant fördel med att använda olika källor</li><li>• Svaret innehåller ingen konkretisering som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant fördel med att använda olika källor</li><li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst två relevanta fördelar med att använda olika källor</li><li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li></ul>

### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inte någon relevant fördel med att använda olika källor

### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant fördel med att använda olika källor
- Svaret innehåller **ingen** konkretisering som förtydligar resonemanget

### Exempel på svar

*Man hittar olika saker. får mer information och man hittar väldigt mycket fakta. Man lär sig mera.*

### Kommentar

Svaret innehåller två relevanta fördelar med att använda olika källor, ”mer information” och ”hittar olika saker”, där det senare kan sägas uttrycka att de olika källorna kan bidra med olika fakta. Svaret innehåller dock ingen konkretisering som förtydligar resonemanget.

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst en** relevant fördel med att använda olika källor
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*Om man använder flera olika källor och dem alla säger samma sak så kan man vara ganska säker på att det är korrekt. Men om man bara använder en källa så kan man inte vara lika säker. T.ex. om det står i en faktabok att det bor 5 000 000 personer i Sverige så är ju det fel. Men om man hade kollat 3 källor till och det stått där att det bor ca 9 000 000 personer i Sverige så hade kanske personen förstått att det bor ca 9 000 000 och inte 5 000 000 i Sverige.*

#### Kommentar

Svaret innehåller en relevant fördel med att använda flera källor. ”Om man använder flera olika källor och dem alla säger samma sak så kan man vara ganska säker på att det är korrekt.” Resonemanget konkretiseras genom att visa på ett exempel där det kan stå fel fakta i en källa. ”T.ex. om det står i en faktabok att det bor 5 000 000 personer i Sverige så är ju det fel. Men om man hade kollat 3 källor till och det stått där att det bor ca 9 000 000 personer i Sverige så hade kanske personen förstått..”

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta fördelar med att använda olika källor
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar resonemanget

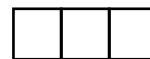
#### Exempel på svar

*Det finns många fördelar. För det första kan man få reda på mer om man använder sig av många olika källor. Det står ju inte samma överallt. Dessutom kan man se vad de olika källorna tycker och tänker och sedan på något sätt göra en sammanfattning av det. För det andra kan man se skillnaderna. Om det t.ex står att man måste vara 40 år gammal för att få jobba som polis på en sida och sen 25 på alla andra tror man nog mest på 25. Då hade man kanske fått fel information om man bara använt sig av en källa.*

#### Kommentar

Svaret innehåller flera relevanta fördelar med att använda flera olika källor och resonemanget förtydligas med konkretiseringar. Först identifieras fördelen att man ”få reda på mer om man använder sig av många olika källor” vilket också konkretiseras genom att olika källor bidrar med olika information ”Det står ju inte samma överallt”. Senare beskrivs fördelen med att innehållet på källorna skiljer sig åt och kan jämföras vilket uttrycks genom ”Dessutom kan man se vad de olika källorna tycker och tänker och sedan på något sätt göra en sammanfattning av det. För det andra kan man se skillnaderna”. Resonemanget konkretiseras ytterligare genom ett konkret exempel om vilken ålder som krävs för polisyret samt genom att beskriva vad konsekvensen kunde blivit om endast en källa använts, ”Då hade man kanske fått fel information om man bara använt sig av en källa”.

# A3 Källkritik



## Uppgiftsformulering

Kim har fått i läxa att skriva en faktatext om politiska partier i Sverige. Han letar på Internet och hittar en hemsida med information som han tycker att han kan ha hjälp av men blir osäker på om han kan lita på det som står där.

Resonera om på vilka sätt Kim kan ta reda på om informationen på hemsidan stämmer!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

### Delkunskapskrav 6

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt och för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

### Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven resonerar om olika relevanta strategier för att värdera källors relevans och trovärdighet
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar som förtydligar resonemanget

### Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret beskriver minst en relevant strategi man kan använda sig av för att bedöma källans trovärdighet</li><li>• Svaret innehåller inga konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret beskriver minst två relevanta strategier man kan använda sig av för att bedöma källans trovärdighet</li><li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret beskriver minst två relevanta strategier man kan använda sig av för att bedöma källans trovärdighet</li><li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li></ul>
<p>Exempel på godtagbara strategier</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Rådfråga andra källor personer faktabok/lärobok andra webbsidor</li><li>• Jämföra med andra källor för att se om informationen återfinns i dessa</li><li>• Ta reda på vem som har gjort webbsidan privatperson/företag/organisation/myndighet</li><li>• Granska hur webbsidan ser ut finns det kontaktuppgifter till ansvarig datum för när innehållet senast uppdaterades finns hänvisning till andra källor kan innehållet redigeras av vem som helst är texten välskriven</li><li>• Ta reda på vad andra skriver om webbsidan</li></ul>		

#### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen relevant strategi för att värdera källors relevans och trovärdighet

#### Exempel på svar

*Man kan googla på det en extra gång och se vad som händer*

#### Kommentar

Svaret beskriver ingen relevant strategi för att kunna avgöra om en källa är trovärdig eller inte.

#### Belägg för nivå E

- Svaret beskriver **minst en** relevant strategi man kan använda sig av för att bedöma källans trovärdighet
- Svaret innehåller inga konkretiseringar som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*Fråga föräldrarna, fröken. Titta i en faktabok om partier.*

#### Kommentar

Svaret ger exempel på en strategi genom att man kan kontrollera innehållet på sidan med en annan källa som man litar på.

#### Belägg för nivå C

- Svaret beskriver **minst två** relevanta strategier man kan använda sig av för att bedöma källans trovärdighet
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*Kolla andra hemsidor och se om dom skriver samma sak eller kolla när det är skrivet eller kolla om det står namn om vem som har skrivit det.*

#### Kommentar

Svaret innehåller flera relevanta strategier varav det första "Kolla andra hemsidor" konkretiseras, om än kortfattat, genom "och se om dom skriver samma sak". Vidare innehåller svaret också strategierna "kolla när det är skrivet" samt "kolla om det står namn om vem som har skrivit det" för att undersöka hemsidans trovärdighet. Dessa konkretiseras dock inte på ett sätt som förtydligar resonemanget.

#### Belägg för nivå A

- Svaret beskriver **minst två** relevanta strategier man kan använda sig av för att bedöma källans trovärdighet
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

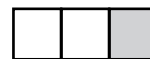
*Om Kim vill bli säker kan han kolla upp om det finns någon "ansvarig utgivare" för hemsidan. Om det inte finns så vill förmodligen inte den som gjort hemsidan stå för vad som skrivits där. Men om det står ett telefonnummer eller mailadress så är det bara ta kontakt med sidägaren om Kim undrar något.*

*Om Kim hittar någon annan hemsida som innehåller nästan samma information så kan man i alla fall förstå att det är mer troligt att informationen är sann, för båda har skrivit det.*

#### Kommentar

Svaret beskriver två relevanta strategier för att kontrollera en källas trovärdighet. Att kontrollera vem som ligger bakom genom att hänvisa till "ansvarig utgivare", samt att använda sig av en annan källa för att kontrollera informationen. Eleven konkretiserar strategierna genom att beskriva varför det kan vara en nackdel om hemsidan saknar ansvarig utgivare men också hur man kan göra för att ta kontakt med den som står angiven som ansvarig för hemsidan.

## A4 Använda källor



### Uppgiftsformulering och rätta svar

På nästa uppslag i häftet finns 5 tabeller och diagram med information.

Du ska nu ta reda på vilken av källorna A-E som är **mest användbar** för att ta reda på olika saker.

Du behöver inte läsa tabellerna i detalj.

Skriv in källans bokstav i rutan, se exempel! (exemplet återges ej här)

### Rätta svar

1. Vilken källa är mest användbar för att ta reda på hur många av eleverna i år 4-6 som idrottar minst en dag i veckan?	<b>E</b>
2. Vilken källa är mest användbar för att ta reda på hur många ungdomar som utövar en viss idrott?	<b>A</b>
3. Vilken källa är mest användbar för att ta reda på hur stor andel flickor som har att ”vara med kompisar” som det populäraste fritidsintresset?	<b>B</b>
4. Vilken källa är mest användbar för att ta reda på hur stor skillnad det är mellan antalet flickor och pojkar som spelar innebandy?	<b>A</b>
5. Vilken källa är mest användbar för att ta reda på hur många procent av eleverna i årskurs 4-6 som varit på teater det senaste halvåret?	<b>E</b>
6. Vilken källa är mest användbar för att ta reda på vilket fritidsintresse som är minst populärt bland pojkarna?	<b>B</b>

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

### Delkunskapskrav 6

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt och för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

### Beskrivning av progressionen

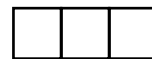
Uppgiften prövar elevens förmåga att söka information om samhället utifrån källornas användbarhet. Progressionen i uppgiften består av i vilken utsträckning eleven kan avgöra användbarheten i de olika källorna. Fler korrekta svar visar en ökad förmåga att använda information på ett fungerande sätt.

### Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räknas samman antalet korrekta svar. Belägg utfaller enligt tabellen nedan.

Antal rätt	Belägg för nivå
3-5	<b>E</b>
6	<b>C</b>

# A5 Tränings­tider i idrottshall



## Uppgiftsformulering

Nina och Sara är upprörda över tränings­tiderna i deras idrottshall. De upplever att killarna fått de bästa tränings­tiderna under eftermiddag, kvällar och helger.

Det är kommunen som äger idrottshallen och ansvarar för att göra schemat för aktiviteterna.

Du skall nu i tre deluppgifter resonera och argumentera om vad Nina och Sara kan göra för att påverka situationen! Läs först igenom uppgifterna A, B och C

- På vilka sätt kan de påverka tiderna i idrottshallen?
- Vilka argument kan de använda för att ändra tidsfördelningen?
- Vilka svårigheter kan det finnas för Nina och Sara att påverka tiderna i idrottshallen?

## Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

### Delkunskapskrav 2

Eleven kan utifrån något givet exempel föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.

## Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av

- i vilken utsträckning eleven lyfter fram relevanta tillvägagångssätt
- i vilken utsträckning eleven lyfter fram relevanta argument
- i vilken utsträckning eleven beskriver relevanta svårigheter
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar som förtydligar resonemanget

## Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>Svaret beskriver minst ett tillvägagångssätt</li><li>Svaret beskriver minst ett argument</li><li>Svaret innehåller minst en svårighet</li><li>Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Svaret beskriver minst ett tillvägagångssätt</li><li>Svaret beskriver minst ett argument</li><li>Svaret innehåller minst en svårighet</li><li>Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Svaret beskriver minst ett tillvägagångssätt</li><li>Svaret beskriver minst två argument</li><li>Svaret innehåller minst två svårigheter</li><li>Svaret innehåller minst tre konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li></ul>

### Exempel på relevanta argument:

*Det ska vara rättvist, samma rättigheter, lika mycket värda, hälsa lika viktigt för både pojkar och flickor, konsekvenser av att träna sent, lika möjligheter*

### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret beskriver enbart tillvägagångssätt **eller** argument
- Svaret beskriver endast förslag/lösningar, istället för tillvägagångssätt och argument, på hur de kan göra istället

### Belägg för nivå E

- Svaret beskriver minst ett tillvägagångssätt
- Svaret beskriver minst ett argument
- Svaret innehåller minst en svårighet
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

### Exempel på svar

- De ska vända sig till kommunen. De kan demonstrera.*
- De kan säga att det är orätvist och fråga om killar är mer värda.*
- Det kan vara svårt att övertala dom.*

### Kommentar

Svaret beskriver tillvägagångssätt ”vända sig till kommunen”, ”demonstrera” och argument ”det är orätvist”. Svaret innehåller svårigheten att det kan vara svårt att övertala. Svaret innehåller ingen konkretisering.

**Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida**

#### Belägg för nivå C

- Svaret beskriver minst ett tillvägagångssätt
- Svaret beskriver minst ett argument
- Svaret innehåller minst en svårighet
- Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

a) *Först tycker jag att de ska gå runt på skolan och fråga vad dom tycker.*

*Sedan skriva ner alla namn på vilka som tycker samma som dom. När dom gjort de ska dom skriva argument till varför som vill ha andra tider.*

*Sedan ska dom ta kontakt med kommunen och visa allt dom har gjort och säga sina argument. Så får man vänta och se.*

b) *Dom kan använda argument som visar att dom bryr sig som.*

*Bara för att vi är tjejer betyder inte det att vi inte vill t.ex. spela fotboll. Vi vill också kunna träna med vårt lag där inne.*

c) *Det kan finnas svårigheter som att det är fler killar som vill ha det så och att killarna kommer med bättre argument, Ingen kanske bryr sig om att vi vill ha andra tider. Kommunnen kanske säger nej till nya tider och går vidare ed andra grejer. Dom kanske säger att det finn fler människor som står på kö till salen. Föräldrarna kanske inte tycker att det är en bra idé.*

#### Kommentar

Svaret beskriver ett relevant tillvägagångssätt, att göra en namninsamling som de presenterar för kommunen och ett argument, att tjejer också vill kunna spela fotboll.

Svaret innehåller ett resonemang om svårigheter som kan gör att det är svårt att påverka, att det är fler killar som vill ha det så och att killarna kommer med bättre argument samt att föräldrarna inte tycker att det är en bra idé.

Svaret innehåller två konkretiseringar som förtydligar resonemanget, dels hur det kan gå till att göra en namninsamling ”Först tycker jag att de ska gå runt på skolan och fråga vad dom tycker. Sedan skriva ner alla namn på vilka som tycker samma som dom.” samt att man kan ta kontakt med kommunen och visa upp namninsamlingen på att påverka, ”Sedan ska dom ta kontakt med kommunen och visa allt dom har gjort och säga sina argument.”

#### Belägg för nivå A

- Svaret beskriver minst ett tillvägagångssätt
- Svaret beskriver minst två argument
- Svaret innehåller minst två svårigheter
- Svaret innehåller minst tre konkretiseringar som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

a) *Dem kan påverka med deras egen förening och tränare och klaga så att dom pratar med dom andra tränarna.*

*Med den som gör schemat och med idrotts hallens ägare. Dom kan be alla som tycker likadant maila in till komun styrelsen och klaga. Dom kan ge förslag på hur dom ska lösa det t.e.x. nya tider...*

*Ha ett möte med komunen och prata*

b) *Dom kan säga att det är orättvist att killarna får alla bra tider för tjejerna vill också ha det och killarna är ju inte med värda en tjejerna. Att dom kanske kan turas om.*

*Att dom vill ha lika bra tider som dom för annars är det jätte orättvist.*

c) *Att dom inte har tid att ändra på schemat. Komunnen kanske inte tycker att det är så viktigt.*

*Att då kommer bara killgrupperna bli arga och då blir det problem igen.*

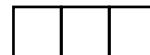
#### Kommentar

Svaret beskriver flera relevanta tillvägagångssätt, prata med tränarna, prata med de som gör schemat, prata med kommunstyrelsen, ge förslag på hur man kan lösa problemen och två relevanta argument, att tjejer är lika mycket värda som killar och att det är orättvist. Svaret innehåller också några svårigheter som kan uppstå, att kommunen inte tycker att det är så viktigt och att killgrupperna blir arga när de får

sämre tider.

Svaret innehåller tre konkretiseringar som förtydligar resonemanget, dels att man kan skicka mail till kommunstyrelsen och klaga ”Dom kan be alla som tycker likadant maila in till kommun styrelsen och klaga.”, ” Dom kan ge förslag på hur dom ska lösa det t.e.x. nya tider...” och dels att ungdomar kan ta hjälp av vuxna för att för fram deras åsikt ”Dem kan påverka med deras egen förening och tränare och klaga så att dom pratar med dom andra tränarna.”. Dessutom anges att man kan prata med de som äger hallen och de som gör schemat, ”Med den som gör skemat och med idrotts hallens ägare.”

## A6 Olika betalningsätt



### Uppgiftsformulering

Petter ska köpa ett nytt tv-spel. Han kan betala tv-spelet på tre olika sätt.

1. Han kan betala kontant, alltså betala kostnaden direkt och få med sig tv-spelet hem.
2. Han kan få med sig tv-spelet hem och inte betala förrän efter tre månader.
3. Han kan få med sig tv-spelet hem och betala på avbetalning, alltså betala en del av priset varje månad under till exempel ett år.

Det kan finnas både fördelar och nackdelar med alla alternativen.

Förklara vilka **nackdelar** det kan finnas med de 3 olika sätten att betala?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

#### Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

#### Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven beskriver olika relevanta nackdelar med olika betalningsätt
- med vilken precision eleven använder relevanta begrepp

#### Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret beskriver en relevant nackdel med något av betalningsätten</li><li>• Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret beskriver två relevanta nackdelar med några av betalningsätten</li><li>• Begrepp förekommer och används oftast med precision</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret beskriver relevanta nackdelar med alla tre betalningsätten</li><li>• Begrepp förekommer och används med precision</li></ul>

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida



#### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret beskriver omständigheter som ställer till det snarare än nackdelar med betalningssätten, t ex ”*Man har inga pengar med sig*”
- Svaret innehåller ingen beskrivning av någon nackdel med de olika betalningssätten

#### Belägg för nivå E

- Svaret beskriver **en** relevant nackdel med **något** av betalningssätten
- Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision

#### Exempel på svar

*1. Om man betalar kontant så finns det risk att man inte har nog med pengar.*

#### Kommentar

Svaret beskriver att en nackdel med att betala kontant kan vara att man måste betala hela kostnaden med en gång och att man då inte har möjlighet att köpa varan vilket här ses som en rimlig nackdel. Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning, ”*kontant*”.

#### Belägg för nivå C

- Svaret beskriver **två** relevanta nackdelar med **några** av betalningssätten
- Begrepp förekommer och används oftast med precision

#### Exempel på svar

1. –
- 2. Om man ska betala senare kan det hända att man inte har tillräckligt med pengar just då och att det kan bli försenat och då får man betala mer.*
- 3. Jag tycker att det här sättet inte är så bra om man sparar till något annat. För då är det svårt att ha pengar över om man ska avbetala.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två relevanta nackdelar till två av betalningssätten dels att man måste planera sina avbetalningar, annars kan man tvingas betala förseningsavgifter. Dels att det kan vara svårare att lägga undan pengar till sparande om man har avbetalningar varje månad. Svaret innehåller relevanta begrepp och de används oftast med precision: ”*det kan bli försenat och då får man betala mer, /.../ svårt att ha pengar över om man ska avbetala*”.

#### Belägg för nivå A

- Svaret beskriver relevanta nackdelar med **alla tre** betalningssätten
- Begrepp förekommer och används med precision

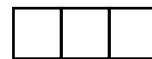
#### Exempel på svar

- 1. Att betala kontant kan ibland vara svårt eftersom man kanske har alla pengar på ett kort, eller har svårt att betala hela kostnaden samtidigt.*
- 2. Du äger inte spelet förrän efter tre månader och därför om den går sönder så behöver man fortfarande betala av den!*
- 3. I och med avbetalningen så vill företaget tjäna lite extra pengar på konsumenterna och tar ut en ränta och då behöver man betala mer än vad spelet egentligen kostar.*

#### Kommentar

Svaret innehåller relevanta nackdelar till samtliga tre betalningssätt. En nackdel med att betala kontant uttrycks genom att det kan vara ”*svårt att betala hela kostnaden samtidigt*” vilket bedöms relevant då det antyder att pengarna ska räcka till många andra utgifter. När det gäller att betala först efter tre månader anges nackdelen att man inte äger spelet förrän det är betalt och om det då skulle ”*gå sönder så behöver man fortfarande betala av den*”. Avbetalning beskrivs som en nackdel eftersom företaget kan ta ut ränta och att man i slutändan behöver ”*betala mer än vad spelet egentligen kostar*”. I svaret används begrepp med precision ”*i och med avbetalningen så vill företaget tjäna lite extra pengar på konsumenterna och tar ut en ränta*”.

# A7 Hur Sverige styrs



Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Beskrivning av progressionen

Uppgiften består av två delar. En slutna del där eleven ska sätta in rätt begrepp i en mening och en förklarande del där eleven kortfattat ska besvara en frågeställning. Varje korrekt begrepp och varje korrekt besvarad fråga ger en poäng i poängsammanställningen nedan.

Uppgiftsformulering och rätta svar med exempel på godtagbara elevsvar

a) I **riksdagen** sitter det alltid representanter från flera olika politiska partier.

Kommentar:

Teoretiskt skulle riksdagen kunna bestå av endast ett parti. Detta är dock så osannolikt så frågan formuleras utifrån ett rimlighetsperspektiv.

b) Hur bestäms det vilka partier som får ha representanter där?

*"Man måste få 4% för att komma vidare till riksdagen"*  
*"Man behöver en viss procent röster"*

c) Regeringen består alltid av **färre** personer än riksdagen.

d) Vilka är regeringens viktigaste uppgifter?

*"Att styra landet. Att ta in frågor och bestämma vad riksdagen ska få för förslag att rösta på."*  
*"Att ta hand om frågor och göra lösningar som riksdagen tar beslut om sen."*  
*"Att styra och sköta landet."*

e) I Sverige är det **4** år mellan varje riksdagsval.

f) Varför är det inte val varje år?

*"För regeringen måste hinna med att göra det dom lovade innan valet."*  
*"För att de parti som valts måste hinna utveckla de som de har lovat."*  
*"För att det blir krångligt och man måste planera och göra i ordning, det hinner man inte på ett år."*

g) Det parti som får flest röster i valet får möjlighet att bilda **regering**.

h) Ibland är det flera partier som får göra detta tillsammans. Vilka anledningar kan det finnas till det?

*"Man behöver ett visst antal procent av rösterna ibland får inte ett parti så mycket och då bildar man allians med andra partier"*  
*"Om man inte får över 50% av rösterna kan man inte styra landet själv utan då får några andra partier hjälpa till."*

i) Det finns 349 representanter från olika partier i **riksdagen**

j) Varför är det inte 350 representanter?

*"För då kan det bli oavgjort när man röstar."*  
*"Nån måste vinna och få mest röster."*

k) Man måste ha fyllt **18** år för att få rösta i valet.

l) Varför finns det en åldersgräns?

*"För att de har bestämt att när man är arton bekräftas man som vuxen och då med att man är myndig."*  
*"För att man blir myndig då och blir vuxen och kan ta mer ansvar."*  
*"För när man är arton är man myndig och förstår lite mer om politik än vad vi gör"*

m) Ett politiskt parti måste få **4** procent av alla röster i valet för att få platser i riksdagen.

n) Varför finns det en gräns?

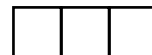
*"För annars kommer för många små partier in i riksdagen."*  
*"Annars kanske man får 0 röster och fortfarande får vara med och bestämma. Då blir det inte riktigt demokrati."*  
*"Annars skulle alla partier sitta i riksdagen. Nu sitter bara dom stora."*

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet poäng. Belägg utfaller enligt tabellen nedan.

Antal rätt	Belägg för nivå
6-8	E
9-11	C
12-14	A

## A8 Gratis skollunch



### Uppgiftsformulering

Idag har vi i Sverige gratis skollunch för alla elever i grundskolan.

Tänk dig att riksdagen beslutar att skolorna i Sverige ska sluta servera gratis lunch till eleverna. Alla kommer istället att få ta med sig mat hemifrån för att äta på matrasten.

Resonera om vilka **nackdelar** det kan finnas med att sluta servera gratis lunch i skolorna!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 3

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband med underbyggda resonemang.

Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang och **till viss del/relativt väl/väl** underbyggda argument.

### Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven resonerar om relevanta nackdelar med att sluta servera gratis skollunch
- i vilken utsträckning eleven förtydligar nackdelarna genom konkretiseringar

### Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst en relevant nackdel med att sluta servera gratis skollunch</li> <li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst två relevanta nackdelar med att sluta servera gratis skollunch</li> <li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar nackdelen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst tre relevanta nackdelar med att sluta servera gratis skollunch</li> <li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar nackdelarna</li> </ul>

Kommentar: I uppgiften uttrycks det att skollunchen är gratis. Med det menas att eleverna inte betalar något för att erhålla lunch eftersom den redan är betald via skatten.

#### Exempel på relevanta nackdelar

- ”Man kanske äter skräpmat och onyttig mat istället.”
- ”Man kanske inte äter alls, man orkar inte med skoldagen.”
- ”Det blir dyrt för föräldrarna.”
- ”Det blir en tävling om vem man har bäst matsäck med sig.”

#### Exempel på nackdelar som ej bedöms vara relevanta

- ”Stress”
- ”Glömska”
- ”Får gå upp tidigt”

#### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inga relevanta nackdelar med att sluta servera gratis skollunch

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant nackdel med att sluta servera gratis skollunch
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

#### Exempel på svar

*Dels att vissa kanske inte har råd med att köpa eventuella skolmatskostnader, ca 50-100 per dag. Dels att det blir tyngre i skolväskan.*

#### Kommentar

Svaret innehåller en relevant nackdel ”vissa kanske inte har råd”. Det andra exemplet räknas inte som relevant ”det blir tyngre i skolväskan”. Kostnadsaspekten konkretiseras genom ”ca 50-100 per dag” vilket inte anses förtydliga resonemanget på grund av att enhet saknas.

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta nackdelar med att sluta servera gratis skollunch
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar nackdelen

#### Exempel på svar

*Nackdelarna med att ta med sig egen mat är att fler oftast väljer den lite mer onyttiga maten som sedan kan leda till övervikt. I Sverige har vi problem med barn som inte rör på sig utan bara sitter mest framför datorn. Det är därför en nackdel.*

*En annan nackdel är att föräldrarna kanske inte har råd med att köpa mat varje dag.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två relevanta nackdelar, ”fler väljer den lite mer onyttiga maten” och att ”föräldrarna kanske inte har råd”. Den första nackdelen konkretiseras genom ”onyttiga maten som sedan kan leda till övervikt”.

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta nackdelar med att sluta servera gratis skollunch
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar nackdelarna

#### Exempel på svar

*Om man slutar med gratis skollunch kanske många barn tar med sig bara sötsaker t.ex. godis kakor mm, då kan det bli så att många barn blir överviktiga eller något sånt.*

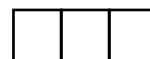
*Eller så sturftar många barn helt att äta lunch.*

*Sen även om man måste köpa maten själva kan det bli så att dem som kanske inte har det så jättebra, som kanske knappt har råd att ”försörja” familjen får det ännu jobbigare.*

#### Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta nackdelar; ”många barn tar bara med sig sötsaker”, ”eller så sturftar många barn helt att äta lunch” och ”knappt har råd att försörja familjen”. Två av de angivna nackdelarna konkretiseras ”många barn blir överviktiga” och ”familjen får det ännu jobbigare”.

# A9 Olika levnadsvillkor



## Uppgiftsformulering

Nedan ser du två flickor. De är lika gamla och har många likheter samtidigt som de lever väldigt olika liv.

Namn: Maria  
Ålder: 13 år  
Familj: Mamma, pappa, tre systrar och två bröder.  
Intressen: Vara med kompisar, cykla och lyssna på musik.  
Älskar att: Bada och åker till badhuset med familjen några gånger varje år. På sommaren cyklar hon till stranden.

Namn: Sara  
Ålder: 13 år  
Familj: Mamma, pappa och en bror.  
Intressen: Rida, spela gitarr, vara med kompisar, shoppa och lyssna på musik.  
Älskar att: Resa och reser utomlands med familjen två gånger varje år. Senast var hon i Australien.

Läs faktarutorna ovan.

Det finns flera skillnader mellan Maria och Sara. Deras familjer ser olika ut och de gör olika saker på fritiden.

Beskriv vad det kan bero på att det finns skillnader mellan hur de båda flickorna och deras familjer lever sina liv!

Om du vill kan du ta hjälp av stödorden i rutan nedan.

arbete      boende      ekonomifamiljen      hälsa      uppväxt      utbildning

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

### Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

### Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven beskriver samband i form av relevanta orsaker som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv
- med vilken precision eleven använder relevanta begrepp

### Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller en relevant orsak som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv</li><li>• Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst två relevanta orsaker som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv</li></ul> eller <ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en orsak som utvecklas i flera led</li><li>• Begrepp förekommer och används oftast med precision</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst tre relevanta orsaker som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv</li></ul> varav <ul style="list-style-type: none"><li>• minst en orsak utvecklas i flera led</li><li>• Begrepp förekommer och används med precision</li></ul>

#### Exempel på relevanta orsaker

- Inkomstnivå: högre/lägre lön, arv
- Antal utgifter: boendekostnader, matkostnader, lån
- Arbete: vilken typ av arbete föräldrarna har, i vilken utsträckning föräldrarna arbetar, avsaknad av arbete p.g.a. arbetslöshet, studier eller sjukdom
- Familjens storlek
- Utbildningsnivå: föräldrarnas utbildningsnivå i relation till vilket arbete de har, avsaknad av utbildning
- Uppväxt: föräldrarnas uppväxt och dess påverkan på utbildningsnivå, hälsa, val av yrke

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E  
Svaret innehåller inga relevanta orsaker som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **en** relevant orsak som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv
- Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision

#### Exempel på svar

*Det kan bero på hur mycket lön föräldrarna tjänar. Medans Sara åker och shoppa; reser eller rider så är Maria med kompisar och cyklar eller badar. Så det beror mycket på ekonomin vad olika familjer gör.*

#### Kommentar

Svaret innehåller en relevant orsak som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv: ”hur mycket lön föräldrarna tjänar”. Begrepp förekommer i begränsad omfattning, t. ex. ”lön” och ”tjänar”

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta orsaker som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv
- eller**
- Svaret innehåller **minst en** orsak som utvecklas i flera led
  - Begrepp förekommer och används oftast med precision

#### Exempel på svar

*/.../ Man kan ju dra slutsatsen att Maria har dåligare ekonomi än Sara. Det kan bero på att föräldrarna i Marias familj tjänar mindre på sitt jobb eller nån kanske är arbetslös. Eller skulle det kanske vara så att Maria eller nån annan i hennes familj är sjuk och föräldrarna måste vara hemma och kan inte jobba för det. Saras föräldrar kanske får mycket lön och alla kanske är friska i hennes familj.*

#### Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta orsaker som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv: ”föräldrarna i Marias familj tjänar mindre på sitt jobb eller nån kanske är arbetslös, eller nån annan i hennes familj är sjuk och föräldrarna måste vara hemma”.

Svaret innehåller begrepp som oftast används med precision, t. ex. ”lön” och ”arbetslös” samt ”Maria har dåligare ekonomi”, ”Marias familj tjänar mindre”.

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta orsaker som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv
- varav**
- **minst en** orsak utvecklas i flera led
  - Begrepp förekommer och används med precision

#### Exempel på svar

*Skillnaderna kan bero på att i den ena familjen är många och då kostar det mesta mer, man ska ha mat till fler, kläder till fler och om man ska åka utomlands så är det fler biljetter man måste köpa. Den andra familjen som bara är fyra kan ju göra saker lättare, det behöver inte köpas in jättemycket mat, det ska vara kläder till de fyra istället för åtta och om de vill åka utomlands är det också mycket billigare. Om de inte behöver betala så mycket som den andra familjen (med 8 pers) så har de även råd att köpa hus.*

*Skillnaderna kan också bero på vilket jobb de vuxna har i den större familjen kanske det bara är en vuxen som jobbar, en mindre som får lön eller får de inte mycket betalt medan de andra får bra betalt. Man kan även ha mer pengar genom att ärva av sin t.ex. de vuxnas föräldrar. Vilka fritidsintressen flickorna har kan också bero på familjens ekonomi den ena kanske har råd med många medans den andra inte har råd med någon.*

#### Kommentar

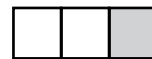
Svaret innehåller fyra relevanta orsaker som förklarar skillnader i hur flickorna lever sina liv: ”den ena familjen är många, kan också bero på vilket jobb de vuxna har, man kan även ha mer pengar genom att ärva, vilka fritidsintressen flickorna har kan också bero på familjens ekonomi”

och

Svaret innehåller en orsak som utvecklas i flera led: ”i den större familjen kanske det bara är en vuxen som jobbar, en mindre som får lön eller får de inte mycket betalt medan de andra får bra betalt”.

Svaret innehåller begrepp som används med precision t.ex. ”lön” och ”kan också bero på familjens ekonomi”, ”man kan även ha mer pengar genom att ärva”.

# A10 Använda källor



## Uppgiftsformulering och rätta svar

På nästa sida finns fyra diagram. Du ska nu ta reda på vilket av diagrammen 1-4 som är **mest användbart** för att ta reda på olika saker. Du behöver inte läsa diagrammen i detalj.

Skriv in diagrammets siffra i rutan. Ett diagram kan användas som svar flera gånger.

Diagram nr:

Vilket diagram är mest användbart när du ska ta reda på ...

a) Hur många av internetanvändarna i åldern 36-45 år som använder Youtube?	3
b) Vilken åldersgrupp som spelar mest digitala spel på internet?	4
c) Vilken åldersgrupp som dagligen använder internet mest?	1
d) Hur många fler det är som ser på video än som ser på TV via internet?	3

Vilka diagram är användbara när du ska ta reda på...

e) hur många procent fler det är i åldersgruppen 9-11 år som använder internet dagligen jämfört med hur många i samma åldersgrupp som spelar digitala spel dagligen?

Diagram nummer:  och

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 6

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt och för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Beskrivning av progressionen

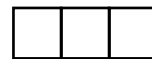
Uppgiften prövar elevens förmåga att söka information om samhället från olika källor och för olika ändamål. Progressionen i uppgiften består av i vilken utsträckning eleven kan söka information i de olika källorna. Fler korrekta svar visar en ökad förmåga att söka information på ett fungerande sätt.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar och belägg utfaller enligt tabellen nedan.

Om en elev skrivit två siffror på samma rad räknas detta svar inte med i sammanräkningen.

Antal rätt	Belägg för nivå
3-4	E
5	C



## Uppgiftsformulering

I Sverige betalar vi olika skatter till staten, landstingen och kommunerna.

Hur skulle människors vardag påverkas om man tog bort alla skatter?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

### Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

### Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av

- i vilken utsträckning eleven ger relevanta exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter.
- i vilken utsträckning eleven använder sig av konkretiseringar som förtydligar sambanden
- med vilken precision eleven använder relevanta begrepp

### Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst ett relevant exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter</li> <li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li> <li>• Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst två relevanta exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter</li> <li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar sambanden</li> <li>• Begrepp förekommer och används oftast med precision</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst tre exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter</li> <li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar sambanden</li> <li>• Begrepp förekommer och används med precision</li> </ul>

#### Kommentar:

**Relevanta exempel** berör skatternas funktioner på något sätt. Skatternas funktion är att skatt fungerar som

- en försäkring (sjukvård, ersättning vid sjukdom, olika bidrag mm)
- en inkomstutjämnare
- ett sätt att bekosta övrig samhällsservice (vägar mm)

#### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaren ger inga relevanta exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter



#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** relevant exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter
- Svaret innehåller inga eller otydliga konkretiseringar
- Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision

#### Exempel på svar

*Man skulle behöva betala för att gå till sjukhuset. Biblioteket skulle kosta att låna böcker ifrån.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två relevanta exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter. ”*Man skulle behöva betala för att gå till sjukhuset. Biblioteket skulle kosta att låna böcker ifrån.*”

Svaret konkretiseras inte med hjälp av exempel.

Svaret innehåller begrepp t. ex ”betala”.

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar sambanden
- Begrepp förekommer och används oftast med precision

#### Exempel på svar

*Om man tog bort alla skatter så skulle man inte kunna få någon sjukvård och alla skulle vara arbetslösa för att de inte har något jobb att få skatt till.*

*Det skulle inte bli något nytt i samhället för man har ingen skatt att betala det med. Man skulle inte kunna asvaltera vägarna och så.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två relevanta exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter. ”*Om man tog bort alla skatter så skulle man inte kunna få någon sjukvård.*” och ”*Det skulle inte bli något nytt i samhället för man har ingen skatt att betala det med.*”

Svaret innehåller en konkretisering som förtydligar, ”*Man skulle inte kunna asvaltera vägarna och så.*”

Svaret innehåller några begrepp, ”*sjukvård*”, ”*arbetslösa*”, ”*samhället*”, ”*skatt*” och de används oftast med god precision.

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar sambanden
- Begrepp förekommer och används med precision

#### Exempel på svar

*Man skulle få betala för mycket mer saker. Som att t.ex betala för att åka på en väg mm. Man skulle inte få några bidrag som barnbidraget och socialbidraget t.ex. Skolmaten skulle kosta pengar och dom som inte har så mycket pengar skulle lida då.*

#### Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta exempel på hur människors vardag skulle påverkas om man tog bort alla skatter: ”*Man skulle få betala för mycket mer saker*”, ”*man skulle inte få några bidrag*”, ”*dom som inte har så mycket pengar skulle lida*”.

Svaret innehåller två konkretiseringar som förtydligar sambanden ”*Som att t.ex betala för att åka på en väg /.../ bidrag som barnbidraget och socialbidraget*”.

Svaret innehåller flera begrepp som används med precision, t. ex. ”*bidrag som barnbidraget och socialbidraget*”.

# A12 Påverka vem?

--	--	--

## Uppgiftsformulering och rätta svar

Beslut fattas på olika nivåer. Du kan påverka dessa beslut på olika sätt. Till vilka ska du vända dig om du vill påverka något av följande?

Sätt kryss i rätt ruta efter varje påstående. Det skall bara vara ett kryss på varje rad, se exemplet på första raden.

**Du vill vara med och påverka...**

**Skolan    Kommun    Riksdag**

<b>Exempel:</b> Att din klass ska ha "klassens timme".	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
1. Att det ska byggas en cykelväg till din skola	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2. Att din klass ska spela en teaterpjäs	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3. Att det ska bli olagligt för alla att cykla utan hjälm	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
4. Att skolan ska ha skoltröjor	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5. Att man ska få köra bil när man är 15 år	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
6. Att ett nytt badhus ska byggas där du bor	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7. Att alla i Sverige ska betala mer skatt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>
8. Att skolan ska anordna en fotbollsturnering	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
9. Att det ska ges betyg från år 4	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 2

Eleven kan utifrån något givet exempel föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.

Beskrivning av progressionen

Progressionen i uppgiften består av hur utvecklade resonemang eleven för om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer. Ju fler korrekta svar eleven har angett desto mer utvecklade resonemang antas de kunna föra.

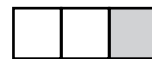
Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar och belägg utfaller enligt tabellen.

Om en elev har markerat två kryss på en rad räknas detta svar inte med i sammanräkningen.

Antal rätt	Belägg för nivå
5-6	E
7-8	C
9	A

# A13 Hur kan du påverka?



## Uppgiftsformulering

Ellis läser i tidningen att hans fotbollslags tröjor tillverkats av barnarbetare på en fabrik i Bangladesh. Barnen som arbetar kan inte gå i skolan.

Ellis vet att det står i FN:s barnkonvention att man inte får göra så.

Resonera om vad Ellis och fotbollslaget kan göra för att påverka företaget som säljer tröjorna!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 2

Eleven kan utifrån något givet exempel föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av

- i vilken utsträckning eleven i sitt resonemang ger exempel på hur de kan göra för att påverka företaget som säljer tröjorna.
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar för att förtydliga sitt resonemang

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret beskriver minst ett exempel på hur fotbollslaget skulle kunna påverka företaget som säljer tröjorna</li><li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret beskriver minst två exempel på hur fotbollslaget skulle kunna påverka företaget som säljer tröjorna</li><li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li></ul>	

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret ger inga exempel på hur fotbollslaget kan göra för att påverka företaget som säljer tröjorna

#### Belägg för nivå E

- Svaret beskriver **minst ett** exempel på hur fotbollslaget skulle kunna påverka företaget som säljer tröjorna
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

#### Exempel på svar

*Sluta köpa de för då känner företaget inga pengar. Och då läger de ner.*

#### Kommentar

Svaret beskriver ett exempel på hur fotbollslaget skulle kunna påverka företaget genom att sluta köpa från dem. Svaret innehåller en enkel konkretisering ”*då känner företaget inga pengar*”.

#### Belägg för nivå C

- Svaret beskriver **minst två** exempel på hur fotbollslaget skulle kunna påverka företaget som säljer tröjorna
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget

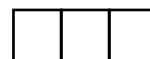
#### Exempel på svar

*De kan sluta med att köpa tröjorna från fabriken och även tipsa andra om det ifall det är någon annan förening/lag som köper från samma fabrik. Då kanske fler lag ”märker det” och fabriken går i konkurs. Eller så anmäler man och då kanske många avbeställer och fabriken går i konkurs*

#### Kommentar

Svaret beskriver tre exempel på hur fotbollslaget skulle kunna påverka företaget, ”*sluta med att köpa tröjorna från fabriken*”, ”*tipsa andra*”. Exemplet ”*eller så anmäler man*” anses inte som ett relevant exempel. Svaret konkretiseras genom ”*då kanske många avbeställer och fabriken går i konkurs*”.

# A14 Olika länge i skolan



## Uppgiftsformulering

Det finns stora skillnader i hur många år man måste gå i grundskolan i olika länder.

Land	Antal år i skolan
Bangladesh:	5 år
Bolivia:	8 år
Sverige:	9 år

Källa: Unesco, Global Education digest 2012

Resonera om vad orsakerna kan vara till att man går olika länge i skolan i olika länder!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 3

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband med underbyggda resonemang.

Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med **enkla/utvecklade/väluvecklade** resonemang och till viss del/relativt väl/väl underbyggda argument.

## Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven beskriver relevanta orsaker som förklarar varför man går olika länge i skolan i olika länder
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar för att förtydliga sitt resonemang

## Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret anger minst en relevant orsak som förklarar varför man går olika länge i skolan i olika länder</li><li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret anger minst två olika relevanta orsaker som förklarar varför man går olika länge i skolan i olika länder</li><li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret anger minst tre olika relevanta orsaker som förklarar varför man går olika länge i skolan i olika länder</li><li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li></ul>
<p>Exempel på godtagbara orsaker till att man går olika länge i skolan:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Landets ekonomi kan påverka både kortare och längre skoltid</li><li>• Familjens ekonomi</li><li>• Krig och konflikter i landet/området</li><li>• Kravet på att vara utbildad är större i länder som t. ex. Sverige</li></ul>		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen relevant orsak till att man går olika länge i skolan

#### Belägg för nivå E

- Svaret anger **minst en** relevant orsak som förklarar varför man går olika länge i skolan i olika länder
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

#### Exempel på svar

*I fattiga länder kanske man går ut tidigare så man får ett jobb och hjälpa till hemma med pengar osv. Men i rikare länder tjänar föräldrarna ganska mycket eller mycket och barnen kan gå i skolan länge och kanske inte riktigt behöver tänka på pengar för att familjen ska klara sig.*

#### Kommentar

Resonemanget berör en relevant orsak som kan förklara varför man går olika länge i skolan i olika länder. Familjens ekonomi gör att barn i fattiga länder går kortare tid i skolan. Resonemanget konkretiseras genom att eleven förklarar att det beror på att barnen behöver hjälpa till i hemmet och börja jobba tidigare än i rikare länder. Eleven beskriver samma orsak även ut ett rikt lands perspektiv.

#### Belägg för nivå C

- Svaret anger **minst två** olika relevanta orsaker som förklarar varför man går olika länge i skolan i olika länder
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*Av vad jag kan se på tabellen ser det ut som att de "fattigare" länderna går kortare tid i skolan. Detta kan bero på att de sätts i arbete väldigt tidigt, och behövs tex på gården. Att de "rikare" länderna går längre i skolan är nog pga att de har ett större utbud på arbeten som kräver högre utbildningar, och de har helt enkelt mer nytta av att kunna algebra (även om jag själv inte förstår vitsen med det).*

#### Kommentar

Svaret anger två relevanta orsaker till att barnen går olika länge i skolan i olika länder. Eleven beskriver dels att barnen i fattigare länder sätts i arbete tidigt och behövs hemma/på gården, dels att i rikare länder finns det fler jobb som kräver högre utbildning. Eleven konkretiserar och förtydligar även den ena av dessa orsaker genom att förklara att de arbeten som kräver högre utbildning i de rikare länderna kan kräva att man kan saker som t.ex. algebra.

#### Belägg för nivå A

- Svaret anger **minst tre** olika relevanta orsaker som förklarar varför man går olika länge i skolan i olika länder
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar resonemanget

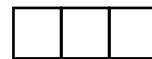
#### Elevsvarsexempel

*I Bolivia och Bangladesh kanske barnen går i skolan många färre år för att dem måste ut i arbetslivet och börja arbeta för att tjäna pengar till familjen. För länderna och familjen är fattiga så barnen kan inte gå i skolan så himla länge. Länderna har färre skolor där barnen kan gå och därför måste dem sluta skolan tidigare. Men i större och rikare länder finns det fler skolor och landet kan ge utbildning fler år, för att barnen inte måste hjälpa till att tjäna pengar till familjen. Men även om en familj är fattig och har inga pengar så går barnet i skolan för familjen som är fattig kan få bidrag av kommunen. Så det inte i fattiga länder Därför får barnen bra utbildning så dem sen kan komma ut i arbetslivet när dem är äldre.*

#### Kommentar

Svaret anger tre relevanta orsaker till att barn går olika länge i skolan i olika länder. Eleven beskriver hur familjens ekonomiska situation påverkar elever i fattiga länder och hur länders ekonomi påverkar hur mycket skolgång de kan erbjuda elever i landet. Eleven beskriver också hur även fattiga barn går längre i skolan i rika länder eftersom landet då kan betala dessa barns skolgång. Eleven konkretiserar genom "dem måste ut i arbetslivet och tjäna pengar till familjen" och "Men även om en familj är fattig och har inga pengar så går barnet i skolan för familjen som är fattig kan få bidrag av kommunen. Så är det inte i fattiga länder".

# A15 Använda källor



## Uppgiftsformulering och rätta svar

Kalle har i skolan fått i uppgift att skriva en faktatext om Europeiska Unionen, EU. Han har hittat tre olika källor som han tänkte använda, källorna A, B och C. Titta igenom källorna och svara sedan på de fyra delfrågorna.

Uppgift a) Varifrån kommer informationen i:

Exempel på svar

- Källa A? Nationalencyklopedin / NE / NE.se
- Källa B? Lärobok "Vida Världen 2", Almqvist & Wiksells förlag
- Källa C? Webbsida från föreningen för aktivt svenskt medlemskap i EU /Claes Johansson

Uppgift b) Skriv av **ett** exempel på sådant som **anges som fakta** från någon av källorna A, B eller C.

Exempel på svar

- Källa A "Europeiska unionen, förkortas EU, är ett samarbete mellan de flesta länderna i Europa."
- Källa B "Några av de stora demokratierna bildade efter andra världskrigets slut EG – den Europeiska Gemenskapen"
- Källa A "Sedan 2007 har EU 27 medlemsländer;..."
- Källa B "Sverige är medlem från 1995, medan Norge röstat nej till medlemskap."

Även en faktamening från källa C kan godtas eftersom det är förståelse av skillnaden mellan fakta och åsikt som efterfrågas även om faktauppgifterna i källa C kan ifrågasättas.

Uppgift c) Skriv av **ett** exempel på en åsikt eller värdering från någon av källorna A, B eller C.

Exempel på svar

- Källa C: "Sverige skulle ha nytta av att gå med i valutasamarbetet EMU för att stabilisera Sveriges ekonomi"
- Källa C: "EU består av 25 stater, vilka frivilligt underkastat sig ett system av gemensamma institutioner. Detta har varit mycket bra för Sverige"
- Källa C: "Den vackra europeiska flaggan"

Uppgift d) kan ge två belägg. 1 belägg för källa A samt 1 belägg för godtagbar motivering.

Eleverna ska välja källa A som den bästa källan och förklara att det beror på att källan är aktuell vilket inte källa B är och/eller att källan är mer trovärdig än källa C. Argumentationen mot källa C kan bestå i att källan kommer från en intresseförening eller att det förekommer två olika siffror för antal medlemsstater vilket gör texten svår/problematisk att använda sig av.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 6

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt och för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antal korrekta svar på fråga a, b, c och d och belägg utfaller enligt tabellen nedan.

Antal rätt	Belägg för nivå
3-4	E
5-6	C
7	A

## B1 Hur kan man påverka?



### Uppgiftsformulering

Om man vill påverka ett beslut kan man göra det på olika sätt. Det beror på vad ett beslut handlar om. I denna uppgift ska du resonera om hur du skulle kunna påverka två olika beslut.

a) Dina föräldrar har bestämt sig för att sänka din veckopeng.

Resonera om vad du kan göra och säga för att försöka påverka deras beslut.

b) Kommunen har, för att spara pengar, beslutat sig för att stänga sporthallen som du tränar i. Resonera om vad du kan göra och säga för att försöka påverka beslutet.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

### Delkunskapskrav 2

Eleven kan utifrån något givet exempel föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.

### Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven tar upp relevanta sätt att påverka ett beslut i en specifik situation
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar för att förtydliga resonemanget

### Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst ett relevant sätt att påverka ett av besluten</li> <li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst två relevanta sätt att påverka besluten fördelat på de två olika situationerna</li> <li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst tre relevanta sätt att påverka besluten fördelat på de två olika situationerna</li> <li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li> </ul>

### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inget relevant sätt att påverka situationerna

### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** relevant sätt att påverka ett av besluten
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

### Exempel på svar

a) *man kan säga att man ska göra något mer i huset eller ute i trädgårn*

b) *det är så många som spelar i hallen och då mister kommunen mer pengar*

### Kommentar

Svaret innehåller ett relevant sätt att försöka påverka situationen med veckopengen; att hjälpa till mer hemma. Svaret på b visar inget relevant sätt att påverka utan visar istället på en eventuell konsekvens av beslutet att stänga sporthallen.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida



#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta sätt att påverka besluten fördelat på de två olika situationerna
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*a) Jag kan säga olika saker som jag behöver pengarna till sedan om de fortfarande vill sänka min veckopeng kan jag till exempel säga olika förslag som att jag ska dammsuga och städa mer för att de inte ska sänka veckopengen.*

*b) Jag skriver ett brev till kommunen och berättar varför vi ska ha kvar sporthallen. I brevet kan jag tex skriva att det är väldigt många som tränar där, att det är bra för hälsan att träna och att många kommer klaga ifall ni tar bort sporthallen.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två relevanta sätt att påverka besluten; hjälpa till mer hemma för att få behålla veckopengen samt skriva brev till kommunen för att försöka påverka så att sporthallen får vara kvar. Svaret innehåller två konkretiseringar; beskrivande av vad eleven skulle kunna göra hemma samt att beskriva brevvets innehåll.

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta sätt att påverka besluten fördelat på de två olika situationerna
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

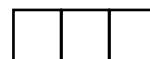
*a) Du kan argumentera varför de inte ska sänka din månadspeng. På vissa föräldrar funkar det att tjata, men absolut inte på mina föräldrar. Om man är berädd att jobba lite för att få mer pengar så kan det vara ett bra alternativ. Jag får 160 kr mer i månaden för jag dammsuger husen en gång i veckan.*

*b) Du kan skicka brev/mail/ringa till komunen och verkligen förklara att du och många andra skulle bli jätteledsna om de stängde ner den. Du kan även be dina vänner att kontakta de för om det är många som kontaktar så kanske de inte tar bort hallen. Du kan även göra namninsamlingar, pengarinsamlingar och protestera.*

#### Kommentar

Svaret innehåller många sätt att påverka; arbeta hemma mer, skriva brev till kommunen och be vänner ringa och försöka påverka. Dessa tre sätt förtydligas genom konkretiseringar. Svaret innehåller även andra tips på vad man skulle kunna göra för att påverka, exempelvis namninsamlingar, dessa konkretiseras inte.

## B2 Samhällets ekonomi



Uppgiftsformulering och rätta svar

inkomstskatt	moms	finanser	tjänar
landskap	kommun	finansminister	ränta
riksbankschef	bidrag	löner	lånar
budget	räkning	avgift	utgifter

Välj bland orden i rutan och fyll i de ord som saknas. Det finns fler ord i rutan än vad som ska användas. Orden kan bara användas en gång.

För att kunna betala allt som ska finnas i ett samhälle så betalar vi medborgare skatt.

Skatt betalas till stat, kommun och landsting.

Den som ansvarar för svenska statens ekonomi kallas finansminister.

Både regeringen och många svenska hushåll gör en budget för sin ekonomi. Där antecknar man vilka inkomster och utgifter man har.

I Sverige betalas det ut många olika bidrag till dem som till exempel studerar, har barn eller saknar arbete. De flesta som arbetar i Sverige betalar en del av sin lön i skatt.

Denna skatt kallas inkomstskatt. Man betalar olika mycket skatt beroende på hur mycket man tjänar.

När vi köper något i en affär betalar vi också skatt eftersom en del av priset är skatt.

Denna skatt kallas moms.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Beskrivning av progressionen

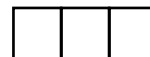
Uppgiften prövar hur komplexa samband eleven kan beskriva. Ju fler korrekta svar desto större bredd har eleven visat om samhällets ekonomi, vilket här betyder att de också blir mer komplexa.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar och belägg utfaller enligt tabellen nedan.

Antal rätt	Belägg för nivå
3-5	E
6-7	C
8	A

# B3 Landet lika



## Uppgiftsformulering

Tänk dig ett land där alla människor tjänar lika mycket pengar oavsett vilket arbete de har. Alla som arbetar i landet får alltså lika mycket pengar varje månad. De som bestämmer i landet tycker att det här är det mest rättvisa för alla i samhället.

Resonera om vilka fördelar **och** nackdelar det här sättet att fördela pengar kan ha!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 3

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband med underbyggda resonemang.

Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med **enkla/utvecklade/väluvecklade** resonemang och till viss del/relativt väl/väl underbyggda argument.

## Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven resonerar om relevanta fördelar med att alla tjänar lika
- i vilken utsträckning eleven resonerar om relevanta nackdelar med att alla tjänar lika
- i vilken utsträckning eleven förtydligar för- och nackdelarna genom konkretiseringar

## Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant fördel med att alla tjänar lika</li></ul> eller <ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant nackdel med att alla tjänar lika</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant fördel med att alla tjänar lika</li></ul> och <ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant nackdel med att alla tjänar lika</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller sammanlagt minst tre relevanta för- och nackdelar med att alla tjänar lika, fördelade på både för- och nackdelar</li></ul> <ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget fördelade på båda perspektiven</li></ul>

### Exempel på relevanta fördelar

- *Fattigdomen skulle minska*
- *Man kan välja vilket jobb man vill ha utan att tänka på pengar*
- *Alla är/ses som lika mycket värda/jämlika t ex oavsett hudfärg/job*
- *Kanske mindre brottslighet*

### Exempel på relevanta nackdelar

- *Det skulle kunna innebära ökad påverkan på miljön*
- *De som utbildat sig får lika mycket lön som de som inte gjort det*
- *Orättvist då vissa jobb är svårare än andra*
- *De som anstränger sig får lika mycket som de som latar sig*

### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret uppehåller sig enbart vid att olika människor jobbar olika mycket
- Fördelen handlar enbart om att det blir rättvist (vilket framgår i uppgiften)

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant fördel med att alla tjänar lika
- eller**
- Svaret innehåller **minst en** relevant nackdel med att alla tjänar lika
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

#### Exempel på svar

*Det är bra för det blir rättvist. Men då kvittar det hur hårt man jobbar.*

#### Kommentar

Fördelen tillför inte något ytterligare än vad som uttrycks i uppgiften. Nackdelen, "då kvittar det hur hårt man jobbar" anses vara relevant.

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst en** relevant fördel med att alla tjänar lika
- Svaret innehåller **minst en** relevant nackdel med att alla tjänar lika
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*Fördelar: att man får lika mycket i lön och att man inte känner sig som om man är hopplös för att man inte hade lika bra betyg som dom som har värsting jobbet.*

*Nackdelar: för att dom som har kämpat mer i skolan, för att dom vet hur mycket det krävs att bli läkare tex och sen får dom lika mycket i lön fast att dom har slitigt mer än dom som ville bli något lätt.*

#### Kommentar

Svaret innehåller en relevant fördel och en relevant nackdel. Fördelen kan beskrivas som "att den eventuella negativa personliga konsekvensen med dåliga betyg minskar om alla får samma lön". Nackdelen kan beskrivas som "att de som sliter kan uppleva att de inte får betalt för det i relation till de som inte sliter". Svaret kan också sägas innehålla en konkretisering då nackdelen beskrivs utifrån konkretiseringen om utbildning.

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller sammanlagt **minst tre** relevanta för- och nackdelar med att alla tjänar lika, fördelade på både för- och nackdelar
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar resonemanget **fördelade på båda** perspektiven

#### Exempel på svar

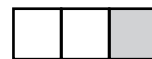
*Fördelar: alla kan köpa lika dyra saker, så att ingen kan bli retad för att (Hen) har dåligare saker osv... Det är också bra för att om man hade dåliga betyg och ändå fick ett jobb men som inte var så bra så får man ändå lika mycket pengar som alla andra.*

*Nackdelar: om man hade jätte bra betyg och får ett super bra jobb så får man fortfarande inte mer pengar, så man har liksom inget att sträva efter.*

#### Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta fördelar och nackdelar. Två av dem är fördelar, dels vad som kan beskrivas som "möjligheten för alla att köpa lika dyra saker" dels vad som kan beskrivas som "möjligheten för de som misslyckas att ha samma ekonomiska standard som andra". En av dem är en nackdel. Den kan beskrivas som "att de som är duktiga inte har något att sträva efter". Svaret innehåller även två konkretiseringar, en för en fördel och en för en nackdel. Konkretiseringen för fördelen kan beskrivas som att resonemanget om att de som misslyckas ändå har samma ekonomiska standard konkretiseras genom att knyta det till misslyckande i utbildning och dess påverkan på jobb. Konkretiseringen för nackdelen kan beskrivas som att resonemanget om att de som är duktiga inte har något att sträva efter konkretiseras genom att knyta det till de med bra betyg eller bra jobb.

## B4 Olika partier



### Uppgiftsformulering

Här ser du symbolerna för de åtta politiska partier som idag finns representerade i riksdagen.

Alla partier vill att det skall bli bättre i Sverige.

Av vilka anledningar finns det då så många olika partier?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

### Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven beskriver relevanta orsaker till det finns många olika partier
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar för att förtydliga resonemanget
- med vilken precision eleven använder relevanta begrepp

### Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant orsak till att det finns många olika partier</li><li>• Svaret innehåller ingen konkretisering som förtydligar innehållet</li><li>• Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant orsak till att det finns många olika partier</li><li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar innehållet</li><li>• Begrepp förekommer och används oftast med precision</li></ul>	

#### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inga relevanta orsaker till att det finns många olika partier
- Svaret ger endast en beskrivning av att partier tycker olika men inte vilken funktion det har för individen/samhället/demokratin

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant orsak till att det finns många olika partier
- Svaret innehåller ingen konkretisering som förtydligar innehållet
- Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision

#### Exempel på svar

*För alla partier tycker olika saker det är bra för då har människorna många alternativ och välja efter då tar du det partiet som tycker mest som du.*

#### Kommentar

Svaret beskriver en relevant anledning; att partierna ”*tycker olika saker*”, och beskriver sedan en positiv konsekvens på individnivå; ”*då har människorna många alternativ*”. Begrepp används i begränsad omfattning, t. ex. ”*partier*”.

#### Belägg för nivå C

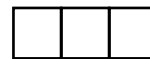
- Svaret innehåller **minst en** relevant orsak till att det finns många olika partier
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar innehållet
- Begrepp förekommer och används oftast med precision

#### Exempel på svar

*För att alla kämpar för olika saker som de tycker ska/borde bli bättre. Dom kämpar för att få det så bra som möjligt fast med en massa olika saker. Ett parti vill ha bättre miljö, ett annat parti vill förbättra Sveriges ekonomi osv. Man kan ha kanske bara 2 partier men det skulle inte bli så mkt av en demokrati och alla tycker olika så då kan man ju rösta på det som man själv vill förbättra.*

#### Kommentar

Svaret beskriver att det finns olika partier för att de arbetar för olika saker som ska bli bättre och att man själv då kan rösta på det man tycker ska bli bättre. Svaret visar på att det är förhållanden i samhället som kommer att påverkas och tar även upp att demokratin förändras med färre partier men detta utvecklas inte vidare. Svaret innehåller en konkretisering som förtydligar innehållet; ”*Ett parti vill ha bättre miljö, ett annat parti vill förbättra Sveriges ekonomi osv*”. Svaret innehåller begrepp, ”*demokrati*”, ”*rösta*”, ”*ekonomi*” och de används med precision.



## Uppgiftsformulering

Maria och Daniel har fått i uppgift att skriva en text som argumenterar **för** eller **emot** dödsstraff. Maria ska låtas vara **för** dödsstraff och Daniel ska vara **emot**. De ska försöka övertyga varandra.

Nedan ser du Marias argument.  
Skriv Daniels text där du argumenterar **emot** dödsstraff!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

### Delkunskapskrav 3

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband med underbyggda resonemang.

Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med **enkla/utvecklade/väluvecklade** resonemang och **till viss del/relativt väl/väl** underbyggda argument.

### Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven underbygger sitt resonemang med relevanta argument
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar för att förtydliga sitt resonemang
- i vilken utsträckning eleven använder problematiseringar i sitt resonemang

### Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Resonemanget innehåller minst ett argument emot dödsstraff</li> <li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li> <li>• Svaret innehåller ingen problematisering</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Resonemanget innehåller minst ett argument emot dödsstraff</li> <li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li> <li>• Svaret kan innehålla en problematisering</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Resonemanget innehåller minst två argument emot dödsstraff</li> <li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li> <li>• Svaret innehåller minst en problematisering</li> </ul>

#### Exempel på relevanta argument

- ”Kan hända att personen är oskyldig.”  
 ”Får inte chansen att gottgöra det han/hon gjort.”  
 ”De som utför avrättningen mår nog dåligt av det.”  
 ”Att döda är alltid fel.”

#### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inga argument emot dödsstraff

#### Belägg för nivå E

- Resonemanget innehåller **minst ett** argument emot dödsstraff
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget
- Svaret innehåller ingen problematisering

#### Exempel på svar

*Om någon dödar en människa så är det ju fel men om man dödar den som dödade så är det ju också fel.*

#### Kommentar

Svaret innehåller ett argument emot dödsstraff. Att det alltid är fel att döda, även i en avrättningssituation där personen blivit dömt i domstol. Svaret innehåller ingen konkretisering eller problematisering.

#### Belägg för nivå C

- Resonemanget innehåller **minst ett** argument emot dödsstraff
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget
- Svaret kan innehålla en problematisering

#### Exempel på svar

*Jag tycker att man inte ska ha dödsstraff. Tänk om t.ex någon blev mördad och inget vet riktigt hur gärningsmannen ser ut, så tar dom fast fel person och den får dödsstraff. När den oskyldiga personen är död, kanske dom tar fast den riktiga gärningsmannen så har dom dödat en oskyldig person.*

#### Kommentar

Resonemanget innehåller ett relevant argument, att risken finns att man avrättar en oskyldig person. Resonemanget innehåller en konkretisering som också är en problematisering och som förtydligar resonemanget att om man senare tar fast den riktiga gärningsmannen så har man avrättat en oskyldig person. ”När den oskyldiga personen är död, kanske dom tar fast den riktiga gärningsmannen så har dom dödat en oskyldig person.”

#### Belägg för nivå A

- Resonemanget innehåller **minst två** argument emot dödsstraff.
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget.
- Svaret innehåller **minst en** problematisering.

#### Exempel på svar

*Om man mördar någon borde man inte få betala med sitt eget liv för då kan man aldrig få en chans att ångra vad man gjort. En människa som gjort hemska saker förtjänar inte att dö. Bara ett stort straff för den måste få gottgöra det utan att dö. Och den som har som jobb att avrätta personer mår nog inte så bra efter att ha dödat någon. För den personen som dödar skyldiga människor borde ju också anses vara en mördare.*

*Dödsstraff gör nog inte så att det inte händer så hemska brott. Människorna blir ju arga och kanske börjar demonstrera. Då blir det ännu mer stök och brott.*

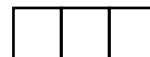
#### Kommentar

Resonemanget innehåller tre argument emot dödsstraff: den straffade får aldrig chans att ångra sig eller gottgöra vad den gjort, den som avrättar mår dåligt och dödsstraff förebygger inte brott.

Svaret innehåller flera konkretiseringar som förtydligar resonemanget, ”den måste få gottgöra det utan att dö”, ”människorna blir ju arga och kanske börjar demonstrera. Då blir det ännu mer stök och brott”. Svaret innehåller en problematisering: ”personen som dödar skyldiga människor borde ju också anses vara en mördare”.



# B6 Rättsväsendet



## Uppgiftsformulering

I Sverige har vi lagar som alla i samhället ska följa. Det finns flera olika myndigheter med anställda som på olika sätt arbetar med lagar.

Beskriv vad de olika myndighetspersonerna har för uppgift. Polis Åklagare Advokat Domare

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven på ett relevant sätt beskriver de olika funktionernas roll inom rättsväsendet
- med vilken precision eleven använder relevanta begrepp

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant beskrivning av två av de angivna funktionerna</li><li>• Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant beskrivning av tre av de angivna funktionerna</li><li>• Begrepp förekommer och används oftast med precision</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant beskrivning av samtliga fyra angivna funktioner</li><li>• Begrepp förekommer och används med precision</li></ul>

Kommentar:

Svaren uttrycks ofta i vardagliga ordalag och på ett sätt som är kännetecknande för åldern. Nedan återfinns formella beskrivningar av de olika yrkesuppgifterna. Rimliga svar berör på olika sätt detta.

Polisens uppdrag är att upprätthålla lagen, minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. Polisens uppdrag är också att skydda demokratin och försvara den enskilda människans rätt att få uttrycka sina åsikter. (Källa: polisen.se)

Åklagaren har tre huvuduppgifter; att tillsammans med polisen utreda brott, att fatta beslut om åtal ska väckas eller inte, samt att framträda i domstolen.

(Källa: Åklagarmyndigheten)

Advokaten hjälper människor som är anklagade för brott och ger råd i frågor om lag och rätt. (Källa: ne.se)

En domare arbetar med att lösa tvister och döma i olika typer av frågor. (Källa: domstol.se)

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen relevant beskrivning av någon av de olika myndighetspersonernas funktion inom rättsväsendet
- Svaret är så kortfattat att det inte på ett tillräckligt tydligt sätt framgår att eleven har förstått vad funktionen innebär, t ex Åklagare: *åklagar folk*, Domare: *bestämmer*

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant beskrivning av **två** av de angivna funktionerna
- Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision

#### Exempel på svar

Polis: *"Polisens uppgift är att ta reda på "sätta dit" folk som gjort olagliga saker och att även få samhället att kännas säker för omgivningen"*

Åklagare: *en åklagare pratar och säger argument och sånt i rätten.*

Advokat: *om man har gjort något brott så kan man fixa en advokat.*

Domare: *om det är ett fall med advokat och sånt så bestämmer domaren vad en ska få för straff eller om den inte får ett straff.*

#### Kommentar

Svaret beskrivning av polisens och domarens funktion anses godtagbara. Vad advokatens roll skulle vara är otydligt men samtidigt så uttrycker eleven att advokaten hjälper den som "gjort något brott". Svarets beskrivning av åklagarens funktion brister i och med att det inte framgår vilken funktion åklagarens argumentation skulle ha. Svaret innehåller begrepp som används med låg grad av precision, "argument", "rätten" och "straff".

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst en** relevant beskrivning av **tre** av de angivna funktionerna
- Begrepp förekommer och används oftast med precision

#### Exempel på svar

Polis: *poliserna ser till att fånga dom som bryter mot lagen och ser till att alla följer lagen.*

Åklagare: *en åklagare är en person som anklagar en annan person för ett brott.*

Advokat: *advokater är personer som ska försöka hitta bevis mot att vissa personer har gjort ett brott om personen är oskyldig.*

Domare: *en domare ska bedöma vilket straff en skyldig person ska få.*

#### Kommentar

Svaret ger rimliga beskrivningar av de tre funktionerna polis, åklagare och domare. När det gäller advokat så är beskrivning otydlig av vad advokaten ska göra och för vem. Svaret innehåller begrepp, "bevis", "lagen", "skyldig/oskyldig" och "straff" och de används oftast med precision.

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst en** relevant beskrivning av samtliga **fyra** angivna funktioner
- Begrepp förekommer och används med precision

#### Exempel på svar

Polis: *Poliserna stoppar rån, brottslingar, mördare och sånt. Helt enkelt skyddar samhället.*

Åklagare: *Om det är en person som åtalas för brott så håller åklagaren med. Den gör allt för att få den att få sitt straff. Försöker att få domaren tycka att den är skyldig.*

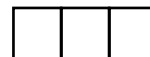
Advokat: *En advokat försvarar den som åtalas för nånting. Försöker att få den som åtalas att få domen oskyldig.*

Domare: *En domare är den som bestämmer i domstolen. Den avgör om nån är skyldig eller inte.*

#### Kommentar

Svaret ger rimliga förklaringar till samtliga fyra angivna funktioner som återfinns i uppgiften. Eleven nämner, utöver de mest uppenbara, funktioner av mer övergripande karaktär såsom "skyddar samhället" och "den som bestämmer i domstolen". Svaret innehåller begrepp och de används med precision, "åtalas", "straff", "skyldig/oskyldig", "försvarar" och "domstolen".

# B7 Reklam



## Uppgiftsformulering

I reklambilder och reklamfilmer gör kvinnor och män ofta olika saker. Kvinnor i reklam är oftare inomhus eller hemma medan män är utomhus eller utanför hemmet. I reklam är kvinnor oftare i köket, duschen eller tvättstugan. Män i reklam är istället oftast på arbetet, i bilen eller ute i naturen.

Beskriv vilka anledningar det kan finnas till att reklam ofta framställer kvinnor och män på de här sätten!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven anger relevanta anledningar till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt
- i vilken utsträckning eleven använder sig av konkretiseringar som förtydligar sambanden
- med vilken precision eleven använder relevanta begrepp

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant anledning till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt</li><li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li><li>• Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant anledning till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt</li><li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar sambandet</li><li>• Begrepp förekommer och används oftast med precision</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst två relevanta anledningar till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt</li><li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar sambandet</li><li>• Begrepp förekommer och används med precision</li></ul>

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret beskriver ingen anledning till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant anledning till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget
- Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision

Exempel på svar

*För att kvinnor är oftast i köket och lagar mat. Och männen är oftast på arbetet. Det är inte överallt det är så fast oftast.*

Kommentar

Svaret beskriver en relevant anledning till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt dvs. att det har att göra med att kvinnor och män många gånger traditionellt har haft olika arbetsuppgifter. Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning, t. ex. ”arbetet”.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst en** relevant anledning till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar sambandet
- Begrepp förekommer och används oftast med precision

#### Exempel på svar

*Det är nog ofta så för att det alltid har varit så att kvinnorna lagar maten, och det har alltid varit männen som kör bilen och fixar med bilen.*

*Kvinnorna och männen har fått som bestämda roller nästan. Det passar bättre att det är en kvinna som lagar maten, och att det är en man som kör bilen.*

#### Kommentar

Svaret beskriver en anledning i flera led till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt dvs. att det kan förklaras genom hur det har sett ut historiskt vilket har gett människor en föreställning om vad man tror att killar och tjejer efterfrågar. Svaret innehåller en konkretisering som förtydligar sambandet genom att beskriva hur könsrollerna historiskt varit uppdelade.

Svaret innehåller begrepp som oftast används med precision, t. ex. "Kvinnorna och männen har fått som bestämda roller".

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta anledningar till varför reklam framställer kvinnor och män på olika sätt
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar sambandet
- Begrepp förekommer och används oftast med precision

#### Exempel på svar

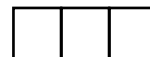
*För länge sedan i Sverige (och i en del länder nu) framställs kvinnan som någon som är där för att hjälpa mannen hemma med mat och kläder och sådant och sedan "ska" de bry sig mycket om ålder och hur de ser ut, inga finnar, rynkor, bölder, utslag m.m. och så ska de bry sig jättemycket om hygien medan män "ska" tycka om bilar, vara arbetande, försörja familjen eller vara ute och jaga (därav naturen). Det är egentligen bara så man föreställer sig män och kvinnor.*

*(stereotypiska) (stereotypiska)*

<i>kvinnor</i>	<i>män</i>
<i>mode</i>	<i>bilar</i>
<i>spa</i>	<i>fest</i>
<i>hemma</i>	<i>jobb</i>

#### Kommentar

Svaret innehåller två relevanta anledningar till varför reklam ofta framställer kvinnor och män på olika sätt. Först beskrivs att en anledning kan bero på traditionella könsnormer vilket uttrycks genom att eleven anger ett historiskt och samhällspolitiskt perspektiv; "För länge sedan i Sverige (och i en del länder nu) framställs kvinnan som någon som är där för att hjälpa mannen hemma med mat och kläder och sådant". Sambandet förtydligas genom konkretiseringar t.ex. att det även kan gälla länder idag samt genom att ge exempel på vilka uppgifter som kvinnor traditionellt haft. I samma mening beskrivs ytterligare en anledning (vilken också kan ses som en förlängning av den första) nämligen att det skapats normer för hur kvinnor och män bör vara. Detta uttrycks genom "sedan ska de bry sig mycket om ålder och hur de ser ut" ... "medan män ska tycka om bilar, vara arbetande, försörja familjen eller vara ute och jaga". Sambandet konkretiseras genomgående men även ytterligare genom en lista över vad som kan känneteckna stereotypiska kvinnor och män. Svaret innehåller också begrepp med precision t.ex. "ska" inom citationstecken vilket bidrar till hur texten ska tolkas samt "försörja" och "stereotypiska".



## Uppgiftsformulering

Hur gammal man är när man börjar skolan skiljer sig åt mellan olika länder. I Sverige börjar man grundskolan det år man fyller 7 år. Några partier föreslår att man ska börja skolan redan det år man fyller 6 år. Idag är det frivilligt att gå i förskoleklass.

Resonera om vilka argument som kan användas **för** och **emot** förslaget att börja ett år tidigare!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 3

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband med underbyggda resonemang.

Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang och **till viss del/relativt väl/väl** underbyggda argument.

## Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven anger rimliga argument för tidigare skolstart
- i vilken utsträckning eleven anger rimliga argument emot tidigare skolstart
- i vilken utsträckning eleven förtydligar argumenten genom konkretiseringar som ibland uttrycks i form av konsekvenser

## Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst ett rimligt argument ur ett perspektiv, för eller emot tidigare skolstart</li> <li>• Elevsvaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst ett rimligt argument för tidigare skolstart</li> <li>• Svaret innehåller minst ett rimligt argument emot tidigare skolstart</li> <li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst två rimliga argument för tidigare skolstart</li> <li>• Svaret innehåller minst två rimliga argument emot tidigare skolstart</li> <li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li> </ul>

### Kommentar:

I vissa elevsvar på framförallt de lägre nivåerna uttrycker inte alltid eleven om det de skriver är **för** eller **emot** en tidigare skolstart utan den tolkningen överläts åt bedömaren. Om bedömaren förstår vilket det är ska det räknas som att eleven har uttryckt sig tillräckligt tydligt.

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E  
Svaret innehåller inte något rimligt argument för eller emot tidigare skolstart

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** rimligt argument ur **ett** perspektiv, **för eller emot** tidigare skolstart
- Elevsvaret kan innehålla en konkretisering/konsekvens men den förtydligar inte alltid resonemanget

#### Exempel på svar

*Jag tycker att man ska börjar man första klassen när man fyller 7 år. För att det är bättre för barnen att förestå vad andra säger och kan läsa och skriva. Om man börjar första klassen när man fuller 6 år så kan det vara svår för barnen att tänka och vara med och läsa.*

#### Kommentar

Svaret innehåller ett rimligt argument mot tidigare skolstart: "För att det är bättre för barnen att förestå vad andra säger och kan läsa och skriva". Svaret innehåller en konkretisering som förtydligar argumentet, "Om man börjar första klassen när man fuller 6 år så kan det vara svår för barnen att tänka och vara med och läsa".

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst ett** rimligt argument **för** tidigare skolstart
- Svaret innehåller **minst ett** rimligt argument **emot** tidigare skolstart
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*Det är bra för då blir barnen smartare och mer utvecklade när de går upp i det högre klaserna och då är det lättare för de att få jobb. Men det är dåligt för de får inte lika mycket lek och kul när de är små.*

#### Kommentar

Svaret innehåller ett argument för tidigare skolstart; "då blir barnen smartare och mer utvecklade" och ett mot tidigare skolstart, "för de får inte lika mycket lek och kul när de är små". Argumentet för konkretiseras genom en konsekvensbeskrivning, "då är det lättare för de att få jobb".

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** rimliga argument **för** tidigare skolstart
- Svaret innehåller **minst två** rimliga argument **emot** tidigare skolstart
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar om förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*Det är både bra och dåligt att börja så tidigt. Det är bra för då blir barnet vant vid hur de är på en skola och blir förbered för att gå i skolan och lär sig saker som dom kanske inte kunde innan. Men det kan också vara dåligt för barnet är kanske inte redo för skolan och behöver mer tid på dagis eller dagmamma för att leka och utvecklas mer som person. Barnet kan också vara rädd för skolan för att bi dömd i skolenheter. Vissa barn tror kanske att det bara är jobb så dom är rädda och vägrar att börja vid 6:års åldern.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två argument för tidigare skolstart; "för då blir barnet vant vid hur de är på en skola och blir förbered för att gå i skolan och lär sig saker som dom kanske inte kunde innan" och två argument mot, "för barnet är kanske inte redo för skolan", "Barnet kan också vara rädd för skolan". Argumenten konkretiseras genom "behöver mer tid på dagis eller dagmamma för att leka och utvecklas mer som person", "vägrar att börja" och "rädd för att bli dömd i skolenheter".

## B9 Källkritik



### Uppgiftsformulering

Reza ska skriva ett skolarbete om EU (Europeiska Unionen). Han hittar flera olika källor på Internet men han är osäker på vilka webbsidor han kan lita på.

I rutan finns några frågor Reza kan använda sig av för att ta reda på om informationen går att lita på.

Förklara på vilka olika sätt det som står i rutan kan vara till hjälp för att ta reda på om det går att lita på det man läser på en webbsida.

- Det är viktigt att veta vem som gjort och är ansvarig för webbsidan därför att...
- Det är viktigt att veta varför webbsidan finns därför att...
- Det är viktigt hur webbsidan ser ut därför att...
- Det är viktigt att kontrollera informationen från andra ställen därför att...

### Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

#### Delkunskapskrav 6

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt och för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

### Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven resonerar kring olika källkritiska frågeställningar och dess betydelse för bedömning av pålitlighet
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar som förtydligar resonemanget

### Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> <li>Svaret innehåller resonemang om minst två av frågeställningarna som förklarar varför dessa kan vara viktiga vid bedömningen av en webbsidas pålitlighet</li> <li>Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Svaret innehåller resonemang om minst tre av frågeställningarna som förklarar varför dessa kan vara viktiga vid bedömningen av en webbsidas pålitlighet</li> <li>Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Svaret innehåller resonemang om minst tre av frågeställningarna som förklarar varför dessa kan vara viktiga vid bedömningen av en webbsidas pålitlighet</li> <li>Svaret innehåller minst tre konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li> </ul>

#### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller endast **ett** resonemang som har relevans när det gäller att bedöma en webbsidas pålitlighet

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller resonemang om **minst två** av frågeställningarna som förklarar varför dessa kan vara viktiga vid bedömningen av en webbsidas pålitlighet
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

#### Exempel på svar

1) *Därför att om det är en forskare som skrivit informationen så är det mer trovärdigt.*

2) *om det är någonting som förtjöker säljas något så kan man skriva saker som inte är sana.*

#### Kommentar

Svaret innehåller relevanta resonemang, om än kortfattade, om två av de källkritiska frågeställningarna. Till exempel att en forskare kan framstå som mer trovärdig/kunnig i ämnet än andra och därmed göra informationen på webbsidan mer pålitlig. I svaret om varför det är viktigt att veta varför webbsidan finns anges att om den är till för att sälja något kan det hända att informationen inte går att lita på. Svaret innehåller ingen konkretisering som förtydligar resonemanget.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller resonemang om **minst tre** av frågeställningarna som förklarar varför dessa kan vara viktiga vid bedömningen av en webbsidas pålitlighet
- Svaret innehåller **minst två** konkretisering som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

- a) en myndighet tror man mer på än en privatperson*
- b) Jag vet inte*
- c) Om den är gjord för länge sedan kan ju inte Informationen gälla längre, bra uppdaterad är bättre. kontaktuppgifter om man har någon fråga är bra, det visar trovärdighet.*
- d) man kan jämföra och se om alla andra har likadan information.*

#### Kommentar

Svaret innehåller resonemang om tre av de källkritiska frågeställningarna. När det gäller vem som är ansvarig beskrivs att en myndighet har högre trovärdighet än en privatperson men det resonemanget konkretiserar inte varför det kan vara så. Frågeställningen om vikten av att veta varför webbsidan finns saknar ett resonemang. I svaret på frågeställningen om webbsidans utseende återfinns ett resonemang om uppdatering vilket konkretiseras med att information kan ha blivit felaktig över tid samt vikten av att webbsidan har kontaktuppgifter till upphovsman vilket konkretiseras med att ange att "det visar trovärdighet".

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller resonemang om **minst tre** av frågeställningarna som förklarar varför dessa kan vara viktiga vid bedömningen av en webbsidas pålitlighet
- Svaret innehåller **minst tre** konkretiseringar som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

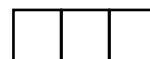
- a) Det är en stor skillnad på en privatperson och en myndighet. En myndighet jobbar kanske med det här varje dag, medans en privatperson kanske bara skriver för att det är kul eller för att få uppmärksamhet.*
- b) Finns webbsidan för att sälja någonting så är förmodligen det som står på webbsidan bara för att locka till kunder. Om det däremot är en webbsida som specialiserar sig på ämnet så mycket att dom till och med uppdaterar o ämnet varje dagoch ger ut mycket information är det en annan sak.*
- c) Är webbsidan kanske gjord för 5 år sedan och uppdaterad för 2 år sedan så är ju det inte så bra. Är texterna dessutom så gott so skräp med stavfel i var och vartannat ord.*
- d) Man kan inte lita på all information man läser på internet. Många webbsidor finn för att förvirra och vilseleda folk med felaktig information . Vissa sidor skriver ut informationen för att göra reklam för nånting helt annat. Till sist är det upp till en själv att bestämma vilken information man vill lita på och inte.*

#### Kommentar

Svaret innehåller resonemang som på olika sätt förklarar betydelsen av samtliga källkritiska frågeställningar. Svaret inleds med att beskriva varför en privatperson kan vara mindre pålitlig än en myndighet och detta konkretiseras genom: "en privatperson kanske bara skriver för att det är kul eller för att få uppmärksamhet.", dvs. varför en privat person skulle kunna vara mindre trovärdig. När det gäller frågan om vikten av att veta varför webbsidan finns (b) så anges att om webbsidan finns för att sälja något så syftar informationen till att "locka kunder". Detta konkretiseras ytterligare genom att jämföra med om den finns för att någon specialiserat sig i ämnet och lämnar kontinuerlig uppdaterad information. På frågan om webbsidans utseende (c) förs ett resonemang om uppdatering och textens kvalitet vilket konkretiseras med att ange förekomsten av stavfel som ett exempel. Till sist förs ett generellt resonemang om varför det är viktigt att kontrollera informationen från andra webbsidor eller källor (d) genom att belysa att flera webbsidor kan finnas till i syfte att förvirra och vilseleda vilket konkretiseras genom att ange att information då kan användas i försäljningssyfte.



# B10 Källkritik



## Uppgiftsformulering

Linus storasyster vill köpa en ny mobiltelefon. Hon har hittat en som hon funderar på att köpa men först vill hon ta reda på mer om telefonen så att hon vet att hon gör ett bra köp. Hon söker på Internet och hittar flera som skriver positivt om telefonen. Informationen kommer från flera olika källor på Internet.

Här nedan ser du tre av källorna:

a) sarasmobil.blogg.nu b) Företaget som tillverkat telefonen c) mobiltidningen.se

Vilka fördelar och nackdelar kan det finnas med de olika källorna?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 6

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett **i huvudsak/relativt väl/väl fungerande** sätt och för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om informationens och källornas användbarhet.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven i sitt resonemang värderar de olika källorna ur olika perspektiv (fördelar/nackdelar)

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret värderar två av de tre källorna ur något perspektiv</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret värderar samtliga tre källor ur något perspektiv</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret värderar samtliga tre källor varav två av dessa ur två perspektiv</li></ul>

Exempel på icke godtagbara fördelar/nackdelar

Källa a)

*”Den är gjord av en privatperson. Därmed är det mindre troligt att den skriver positivt för att tjäna pengar.”*

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret värderar enbart en av de tre källorna ur något perspektiv
- Av svaret framgår inte vilka källor som avses
- De fördelar och nackdelar som beskrivs är felaktiga eller inte relevanta

Belägg för nivå E

- Svaret värderar **två** av de tre källorna ur något perspektiv

Exempel på svar

*www.Sarasmobil.blogg.nu*

*Nackdelar är att kanske hon ljuger om de.*

*Företaget som tillverkat telefonen är bra för man kan fråga vad som är bra.*

*www.Mobiltelefonen.se är bra det står vad mobilen är bra för.*

Kommentar

Svaret innehåller ett resonemang där två av de tre källorna värderas ur något perspektiv. **Källa a)** värderas genom att hänvisa till att det som skrivs på en blogg inte behöver vara sant: *”Nackdelar är att kanske hon ljuger om de”*. Även **källa c)** värderas även om källan är felaktigt citerad, men eftersom det är en webbadress framgår det vilken källa som avses. Källan värderas ur perspektivet att mobiltidningen kan bidra med information om telefonen; *”www.Mobiltelefonen.se är bra det står vad mobilen är bra för”*.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

#### Belägg för nivå C

- Svaret värderar **samtliga tre källor ur något** perspektiv

#### Exempel på svar

*Fördelen med Saras blogg är att det är en tjej som skriver om mobiler säkert hon haft. Om hon inte har jobbat med företagen som skapat telefonen så blir det lättare att tro på henne. Nackdelen är att man inte vet om hon haft alla de telefonerna. Fördelen med att företagen som skapat är att dem gör lockande grejer på telefonen som mer människor vill köpa. Nackdelen med det är att dem säger den är bra fast den kanske inte är för mer ska kunna köpa den. Fördelen med mobiltidningen är att man kan se olika telefoner där. Nackdelen är att man vet ej om man ska tro om det är sant.*

#### Kommentar

Svaret värderar samtliga tre källor ur något perspektiv. **Källa a)** värderas genom att ange nackdelen att det inte går att veta om det som skrivs på bloggen är sant "att man inte vet om hon haft alla de telefonerna". Fördelen med bloggen är dock alltför vagt uttryckt.

**Källa b)** värderas genom nackdelen att företaget i sin marknadsföring ljuger eller överdriver produktens egenskaper i vinstsyfte "dem säger den är bra fast den kanske inte är för mer ska kunna köpa den". Fördelen som beskrivs med källa b) bedöms dock inte vara en relevant.

**Källa c)** värderas ur två perspektiv genom att både en relevant fördel och en relevant nackdel anges; "man kan se olika telefoner där" samt "man vet ej om man ska tro om det är sant".

#### Belägg för nivå A

- Svaret värderar **samtliga tre källor** varav två av dessa **ur två** perspektiv

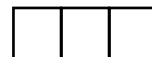
#### Exempel på svar

*Företaget vill ju få sin mobil såld och skriver ju då bara bra saker om telefonen. därför är det ingen bra sida om man vill hitta både bra och dålig kritik för att se hur telefonen egentligen är. Sarasmobil.blogg.nu kan vara sponsrat av företaget så att hon som driver bloggen skriver posetift kring telefonen. Men det kan också vara hens egna tankar. Om det står något lite negativt är det mer sannolikt att det är hens egna tankar. En tidning kan också vara sponsrat men det är mer sannolikt att det inte är det eftersom att tidningar ska skriva om sann fakta. Så mobiltidningen är den troligaste källan.*

#### Kommentar

Svaret värderar samtliga tre källor varav källa a och c värderas ur två perspektiv. **Källa b)** värderas genom att företaget har ett marknadsföringssyfte: "Företaget vill ju få sin mobil såld och skriver ju då bara bra saker om telefonen. därför är det ingen bra sida om man vill hitta både bra och dålig kritik för att se hur telefonen egentligen är". Källan värderas dock inte ur något annat perspektiv. **Källa a)** värderas ur två perspektiv. Dels genom att ange att "Sarasmobil.blogg.nu kan vara sponsrat av företaget så att hon som driver bloggen skriver posetift kring telefonen" men också genom att nämna att det kan vara personens "egna tankar" och om "det står något lite negativt är det mer sannolikt att det är hens egna tankar". Även **källa c)** värderas ur två perspektiv. Först anges att "En tidning kan också vara sponsrat" vilket får bedömas som en relevant källkritisk värdering. Därefter beskrivs å andra sidan att det är större sannolikhet att så inte är fallet vilket också får bedömas som relevant; "men det är mer sannolikt att det inte är det eftersom att tidningar ska skriva om sann fakta".

# B11 Hur kan du påverka?



## Uppgiftsformulering

Tänk dig att du ska påverka så att det som står **i något** av anslagen blir verklighet.

Jag väljer anslag nummer:

- Vem eller vilka skulle du ta kontakt med?
- Förklara **vad** du skulle kunna säga och **hur** du skulle kunna göra för att påverka dem du tar kontakt med!
- Vad är det som kan göra att man har sämre möjligheter att påverka?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 2

Eleven kan utifrån något givet exempel föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.

## Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven anger relevanta förslag på vilka personer/myndigheter som kan vara lämpliga att kontakta
- i vilken utsträckning eleven resonerar om relevanta tillvägagångssätt för påverkan samt relevanta argument som kan användas
- i vilken utsträckning eleven beskriver eventuella faktorer som kan begränsa möjligheten att påverka

## Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>Svaret beskriver minst ett tillvägagångssätt</li><li>Svaret beskriver minst ett argument</li><li>Svaret innehåller minst en svårighet</li><li>Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Svaret beskriver minst ett tillvägagångssätt</li><li>Svaret beskriver minst ett argument</li><li>Svaret innehåller minst en svårighet</li><li>Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Svaret beskriver minst ett tillvägagångssätt</li><li>Svaret beskriver minst två argument</li><li>Svaret innehåller minst två svårigheter.</li><li>Svaret innehåller minst tre konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li></ul>

### Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inga exempel på vem eller på vilket sätt man kan påverka i en fråga.

### Belägg för nivå E

- Svaret beskriver **minst ett** tillvägagångssätt
- Svaret beskriver **minst ett** argument
- Svaret innehåller **minst en** svårighet
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

### Exempel på svar

Valt skylt 4

a) Jag skulle ta kontakt med min kommun och bett om en ny simhall än ett nytt parkeringshus.

b) Jag skulle kontaktat min kommun. Jag skulle ringt dom och sagt att barn och ungdomar lär sig att simma inte lära sig köra bil.

c) Jag är en elev så det är ju lite svårt för mig att påverka men är vi flera blir det lättare att påverka.

### Kommentar

Svaret innehåller ett tillvägagångssätt för att påverka, att ta kontakt med de som tar beslut; ”Jag skulle ta kontakt med min kommun”.

Svaret innehåller ett argument för att påverka, att barn och ungdomar behöver lära sig simma. ”Jag skulle ringt dom och sagt att barn och ungdomar lär sig att simma inte lära sig köra bil.”

Svaret innehåller en svårighet som kan göra att man har mindre möjlighet att påverka. ”Jag är en elev så det är ju lite svårt för mig att påverka men är vi flera blir det lättare att påverka.”

Svaret innehåller ingen konkretisering som förtydligar resonemanget.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

#### Belägg för nivå C

- Svaret beskriver **minst ett** tillvägagångssätt
- Svaret beskriver **minst ett** argument
- Svaret innehåller **minst en** svårighet
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

Jag väljer anslag nummer 2 (Fler säkrare cykelvägar)

*A, Kommunen först sen hoppas ja att de tar vidare de till någon eller några så det blir sanning.*

*B,. Ja skulle nog förklara för dom varför vi behöver mer cykelvägar typ för att vi inte skulle ha så många olyckor och andra saker  
Ja skulle nog börja med att skriva ett brev men om dom inte lyssna skulle ja nog ringa dem och bestämma ett möte med någon i kommunen.*

*C, Ja är ju inte myndig det kan vara ett problem. Men också vuxna tar ofta inte hänsyn till yngre barn och de lyssna inte alltid.*

*Och så klart kan det vara svårt att få fram det man vill till de rätta personerna som kan hjälpa än.*

#### Kommentar

Svaret innehåller ett tillvägagångssätt för att kunna påverka så att det byggs fler säkra cykelvägar; att ta kontakt med kommunen.

Svaret innehåller ett argument; att säkrare cykelvägar kan minska antalet olyckor. ”Ja skulle nog förklara för dom varför vi behöver mer cykelvägar typ för att vi inte skulle ha så många olyckor och andra saker”

Svaret beskriver en svårighet som kan begränsa möjligheten att påverka. ”Ja är ju inte myndig det kan vara ett problem. Men också vuxna tar ofta inte hänsyn till yngre barn och de lyssna inte alltid.”

Att yngre personer kan ha svårare att påverka än vuxna.

Svaret innehåller två konkretiseringar, att man kan skriva ett brev eller ringa och boka ett möte för att kunna påverka. ”Ja skulle nog börja med att skriva ett brev men om dom inte lyssna skulle ja nog ringa dem och bestämma ett möte med någon i kommunen.”

#### Belägg för nivå A

- Svaret beskriver **minst ett** tillvägagångssätt
- Svaret beskriver **minst två** argument
- Svaret innehåller **minst två** svårigheter
- Svaret innehåller **minst tre** konkretiseringar som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

Jag väljer anslag nummer 2 (Fler säkrare cykelvägar)

*A, Jag skulle kunna ta kontakt med de som sitter i kommunen. För att det är de som kan påverka mest om vad som byggs i kommunen.*

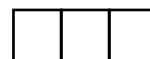
*B, Jag kan påverka dem jag tar kontakt med genom att argumentera varför jag tycker att det behövs fler cykelvägar. Man måste också ha flera anledningar. T.ex. att det är viktigt att det finns cykelvägar för de som vill röra på sig och för miljön. Ett bra sätt att påverka är även om flera har t-ex skrivit ner sitt namn på en lapp som man sedan lämnar in. Det funkar bättre eftersom att flera stycken tycker samma sak.*

*C, Det är om det bara är jag som tycker att det behövs fler cykelvägar eftersom det inte alls är lika starkt som om det var 100 pers som tyckte som mig. Sedan är jag 12 år och då påverkar jag nog inte så mycket alls.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två rimliga tillvägagångssätt, att ta kontakt med kommunen och att göra en namninsamling. Svaret innehåller två argument som kan användas för att påverka de som är ansvariga, att cykelvägar är bra för de som vill röra på sig och för miljön; ”T.ex. att det är viktigt att det finns cykelvägar för de som vill röra på sig och för miljön”. Svaret innehåller två orsaker till att det kan vara svårt att påverka, att det kan vara svårt att påverka på egen hand, ”Det är om det bara är jag som tycker att det behövs fler cykelvägar...” och att barn kan ha mindre att säga till om än vuxna, ”Sedan är jag 12 år och då påverkar jag nog inte så mycket alls.” Svaret innehåller tre konkretiseringar; ”För att det är de som kan påverka mest om vad som byggs i kommunen.” och ” Ett bra sätt att påverka är även om flera har t-ex skrivit ner sitt namn på en lapp som man sedan lämnar in” och ”eftersom det inte alls är lika starkt som om det var 100 pers som tyckte som mig”

# B12 Olika möjligheter att påverka



## Uppgiftsformulering

Eftersom Sverige vill följa de mänskliga rättigheterna och är en demokrati borde det innebära att alla människor har samma möjligheter att påverka olika beslut.  
Så är det inte alltid.

Resonera om vilka orsaker det kan finnas till att vissa grupper av människor i Sverige har olika möjligheter att påverka beslut!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 2

Eleven kan utifrån något givet exempel föra **enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade** resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven tar upp relevanta orsaker till att människor har olika möjligheter att påverka beslut
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar för att förtydliga resonemanget

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant orsak till att människor har olika möjligheter att påverka beslut</li><li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant orsak till att människor har olika möjligheter att påverka beslut</li><li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst två relevanta orsaker till att människor har olika möjligheter att påverka beslut</li><li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar som förtydligar resonemanget</li></ul>
Exempel på vanligt angivna relevanta orsaker <i>ålder, medborgarskap, kön, fattigdom, bakgrund, etnicitet, språk, handikapp, begränsningar i information, status/kontakter/kändisskap, okunskap, hemlöshet.</i>		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inga orsaker till att människor har olika möjligheter att påverka beslut

Exempel på svar

*Några vill inte rösta och andra tycker inte om partier och därför röstar dem inte på något av dem.*

Kommentar

Svaret berör påverkan av beslut men ger inga orsaker till att människor har olika möjligheter att påverka, utan uppehåller sig vid individens vilja, ett aktivt val.

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant orsak till att människor har olika möjligheter att påverka beslut
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

#### Exempel på svar

*Om man är en svensk medborgare så får man vara med på val anars inte. Det finns också val där andra röstar åt en*

#### Kommentar

Svaret anger medborgarskap som en orsak som påverkar möjligheten att påverka beslut. Svaret beskriver också, något som kan vara, representativ demokrati som en orsak som gör att man själv inte direkt kan påverka beslut. Detta är ej konkretiserat vilket gör det svårt att förstå om det är formell representativ demokrati som avses eller annat utanförskap.

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst en** relevant orsak till att människor har olika möjligheter att påverka beslut
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*Det finns många argument till detta. Vi har till exempel att många människor från andra länder som komma till sverige för ett bättre liv men de får inte rösta innan de har blivit svenska medborgare. Sedan har vi dom hämlös, dom kan inte rösta för att dom inte har ett hem och då är det svårt att skika hem en röstnings formulär men dom kanske inte ens är medvetna att det är röstningstid.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två orsaker till begränsning; etnicitet/invandring samt hemlöshet. Resonemanget om hemlöshet som begränsning i påverkan förtydligas med en konkretisering; ”för att dom inte har ett hem och då är det svårt att skika hem en röstnings formulär”.

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta orsaker till att människor har olika möjligheter att påverka beslut
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar som förtydligar resonemanget

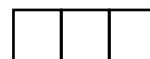
#### Exempel på svar

*Det kan bero på många olika saker som att man är inte svensk utan kommer från ett annat land och inte kan prata bra svenska. Det kan leda till att man inte kan framföra sina åsikter på rätt sätt. Ifall man inte är myndig alltså 18 år kan man inte rösta om vem som ska bestämma och andra saker.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två relevanta orsaker till att människor har olika möjligheter att påverka beslut; etnicitet och att man är omyndig. Svaret förtydligas genom två konkretiseringar; ”inte kan prata bra svenska. Det kan leda till att man inte kan framföra sina åsikter” samt ”alltså 18 år kan man inte rösta om vem som ska bestämma och andra saker”.

# B13 Människor på flykt



## Uppgiftsformulering

Varje år söker människor på flykt asyl i Sverige. En del av dem är barn och ungdomar under 18 år som kommer till Sverige utan föräldrar eller andra släktingar. De kallas ensamkommande flyktingbarn. År 2012 ansökte nästan 4000 ensamkommande barn om uppehållstillstånd i Sverige. De flesta kommer från Afghanistan, Somalia, Irak och Syrien.

Resonera om vilka olika anledningar det kan finnas till att barn är på flykt?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 3

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband med underbyggda resonemang.

Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang och **till viss del/relativt väl/väl** underbyggda argument.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven beskriver relevanta anledningar till att människor är på flykt
- i vilken utsträckning eleven använder konkretiseringar för att förtydliga sitt resonemang

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst en relevant anledning till att människor är på flykt</li><li>• Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst två relevanta anledningar till att människor är på flykt</li><li>• Svaret innehåller minst en konkretisering som förtydligar resonemanget</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Svaret innehåller minst tre relevanta anledningar till att människor är på flykt</li><li>• Svaret innehåller minst två konkretiseringar varav en i flera led som förtydligar resonemanget</li></ul>

Kommentar

Uppgiften prövar förmågan att beskriva samband och resonera om anledningar till att människor är på flykt i världen. Sambanden uttrycks i form av anledningar. Även om frågan är formulerad och ger uttryck för att eleven ska resonera om varför barn är på flykt så behöver inte elevens svar behandla specifikt barns orsaker.

Fattigdom och naturkatastrofer är i sig ingen direkt anledning till asyl i Sverige som diskuteras i inledningen. Själva uppgiften är dock bredare och vill ge eleven möjlighet att visa förståelse för olika anledningar till att människor flyr.

Exempel på relevanta anledningar till att människor är på flykt

- Krig
- Fattigdom
- Svält
- Förföljelse av olika anledningar
- Otrygga av olika anledningar
- Naturkatastrofer

Svar kan även innehålla andra anledningar som anses som relevanta.

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen relevant anledning till att människor är på flykt

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant anledning till att människor är på flykt
- Svaret kan innehålla en konkretisering men den förtydligar inte alltid resonemanget

#### Exempel på svar

*Jag tror det har med krig att göra för i alla dom länder där uppe är det antligen krig eller någon typ av militär som styr.*

#### Kommentar

Svaret innehåller en relevant anledning till att människor är på flykt; ”Jag tror det har med krig att göra”. Svaret innehåller ingen konkretisering.

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta anledningar till att människor är på flykt
- Svaret innehåller **minst en** konkretisering som förtydligar resonemanget

#### Exempel på svar

*I vissa länder finns det krig t. ex. Syrien, i dessa länder dör tusentals människor. Det är inte säkert för någon där, det är inte tryggt, då flyr folk därifrån. I andra länder är det så fattigt att barn svälter. Då flyr man till ett rikare länder som kan hjälpa.*

#### Kommentar

Svaret innehåller två relevanta anledningar till att människor är på flykt; krig och fattigdom. Båda anledningarna konkretiseras genom ”Det är inte säkert för någon där, det är inte tryggt, då flyr folk därifrån” och ”(så) att barn svälter.”

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta anledningar till att människor är på flykt
- Svaret innehåller **minst två** konkretiseringar **varav en i flera led** som förtydligar resonemanget

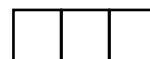
#### Exempel på svar

*Dem kan komma för att det är krig i deras land. När det är krig är det mycket vapen inblandad. Barnen känner sig inte trygga i landet och flyr. Deras föräldrar är kanske döda eller så är dom med i kriget. Föräldrarna vill att barnet ska ha det bra så därför skickar dom iväg sina barn till ett säkert land. Barnen kan vara på flykt från ett land där det är fattigt. Deras föräldrar han inga jobb så skickar dom iväg sina barn.*

#### Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta anledningar till att människor är på flykt nämligen; krig, fattigdom och att barns föräldrar kan vara frånvarande (döda eller delta i krig). Att krig kan vara en anledning till att barn tvingas till flykt konkretiseras i flera led på ett sätt som förtydligar resonemanget och att fattigdom kan vara en anledning konkretiseras genom; ”Deras föräldrar han inga jobb så skickar dom iväg sina barn”.





## Uppgiftsformulering

Sverige betraktas som ett demokratiskt land. I ett demokratiskt land har alla människor samma rättigheter och samma skyldigheter. Grundskolan är både en **rättighet** för alla barn mellan 7 och 16 år och en **skyldighet**. Det betyder att alla har rätt att **få** gå i skolan men också att de som inte vill **måste** gå i skolan.

Vilka olika anledningar kan det finnas till att det i lagen står både att alla **får** och **måste** gå i skolan?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer.

I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning eleven beskriver olika relevanta anledningar till varför alla **får** gå i grundskolan
- i vilken utsträckning eleven beskriver olika relevanta anledningar till varför alla **måste** gå i grundskolan
- med vilken precision eleven använder relevanta begrepp

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst en relevant anledning till varför alla får gå i grundskolan</li> </ul> eller <ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst en relevant anledning till varför alla måste gå i grundskolan</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst en relevant anledning till varför alla får gå i grundskolan</li> </ul> och <ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst en relevant anledning till varför alla måste gå i grundskolan</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Begrepp förekommer och används oftast med precision</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst två relevanta anledningar till varför alla får gå i grundskolan</li> </ul> och <ul style="list-style-type: none"> <li>• Svaret innehåller minst två relevanta anledningar till varför alla måste gå i grundskolan där både individperspektivet och samhällsperspektivet lyfts fram</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Begrepp förekommer och används med precision</li> </ul>
Exempel på relevanta anledningar <ul style="list-style-type: none"> <li>• Alla måste få kunna utbilda sig, skaffa jobb, försörja sig och utvecklas</li> <li>• Landet behöver utbildade medborgare som arbetar och betalar skatt</li> <li>• Utbildning förebygger utslagning och kriminalitet</li> <li>• Sverige är ett demokratiskt land, då vill man att invånarna ska vara allmänbildade och ha likvärdig utbildning</li> <li>• Man vill förhindra barnarbete</li> </ul>		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen relevant anledning till varför alla barn både får och måste gå i grundskolan
- Svaret ger endast en beskrivning av det faktum att alla måste gå i skolan
- Svaret ger endast argument till varför det är bra att gå i skolan

#### Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant anledning till varför alla **får** gå i grundskolan
- eller**
- Svaret innehåller **minst en** relevant anledning till varför alla **måste** gå i grundskolan
  - Begrepp förekommer i mycket begränsad omfattning och används med låg grad av precision

#### Exempel på svar

*Det kan vara därför att vissa barns föräldrar inte låter sitt barn gå i skolan, kanske för att de tycker att de behövs hemma. Då kan det vara bra med skolplikt.*

#### Kommentar

Svaret innehåller en relevant anledning till att barn **måste** gå i skolan (skolplikt): barnets utbildning ”skyddas” från föräldrar som inte vill att deras barn skall gå i skolan. Begrepp används i mycket begränsad omfattning, t. ex. ”skolplikt”.

#### Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst en** relevant anledning till varför alla **får** gå i grundskolan
- och**
- svaret innehåller **minst en** relevant anledning till varför alla **måste** gå i grundskolan
  - Begrepp förekommer och används oftast med precision

#### Exempel på svar

*Det som gör att i måste gå i skolan är att Sverige skulle ras ihop. Inte fysiskt då men samhället skulle inte funka. Samma sak är det för att man har en rättighet att gå i skolan: för att man ska få utbildning och jobb.*

#### Kommentar

Svaret innehåller en anledning till att alla **måste** gå i grundskolan; samhället skulle inte fungera och beskriver problem som skulle kunna uppstå om lagen om skolplikt inte fanns. Svaret beskriver att anledningen till att alla **får** gå i skolan är att alla ska få en utbildning och jobb.

Svaret innehåller begrepp och de används oftast med precision, t. ex. ”samhället”, ”rättighet”, ”utbildning” och ”jobb”.

#### Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta anledningar till varför alla **får** gå i grundskolan
- och**
- svaret innehåller **minst två** relevanta anledningar till varför alla **måste** gå i grundskolan där både individperspektivet och samhällsperspektivet lyfts fram.
  - Begrepp förekommer och används oftast med precision

#### Exempel på svar

*Alla har rätt att gå i skolan, utbilda sig och bli det dem vill bli. Alla har rätt att ha vänner och skaffa vänner, vara sociala. Alla ska få sin chans att bli så bra man kan bli.*

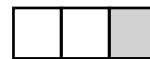
*De barn som inte går i skolan(i andra länder t ex Pakistan) jobbar ofta hemma och hjälper till på gården. I Sverige vill man förmodligen avstå från det eftersom barnarbete är förbjudet och då eftersom alla går i skolan och måste så kan det förvandlas till en skyldighet. Alla barn måste gå i skolan eftersom att vi behöver dem. Om alla som velat sluta skolan gjort det hade Sverige i framtiden varit full av stängda butiker, företag som tvingats stänga igen pga för få anställda. Sjukhusen hade fått mindre anställda och kanske inte kan hjälpa alla. Många dör i Sverige och vi förvandlas till ett land med en befolkning som ligger hemma och slappar. Det vill vi inte!*

#### Kommentar

Svaret lyfter fram att anledningen till att alla **får** gå i skolan är för att alla har rätt att ”bli så bra man kan bli”. Eleven beskriver ytterligare anledningar i form av vad skolan bidrar till vilket är något som alla människor ska få ta del av.

Svaret innehåller två anledningar till att alla **måste** gå i grundskolan; att samhället ”behöver dem” och att undvika barnarbete. Eleven förtydligar genom att beskriva vad som i ett längre tidsperspektiv skulle kunna hända om alla inte var tvungna att gå i skolan, t ex ”stängda butiker, företag som tvingats stänga igen pga för få anställda”. Eleven avslutar med att antyda att vi (samhället) har ett intresse av att undvika att ”vi förvandlas till ett land med en befolkning som ligger hemma och slappar”. Svaret innehåller flera begrepp och som används med precision, såsom ”barnarbete”, ”skyldighet”, ”företag”, ”anställda”, ”befolkning”.

# B15 Hur Sverige styrs



## Uppgiftsformulering och rätta svar

Välj bland orden i rutan nedan och sätt in rätt ord i meningarna som handlar om riksdag och regering! Tänk på att det finns fler ord än vad som ska användas. Du får använda samma ord flera gånger.

tjugo styrelse riksdag representant minister  
regering partier bolag röster statschef ministerråd  
statsminister arton utskott förslag kung val

- a) Alla svenska medborgare som är minst 18 år får rösta.
- b) I Sverige är det val vart fjärde år.
- c) Den som leder Sveriges regering kallas statsminister.
- d) Sveriges riksdag består av 349 personer/ledamöter.
- e) De 349 personerna tillhör olika politiska partier.
- f) De som får flest röster får möjlighet bilda regering.
- g) Det är Sveriges riksdag som beslutar om nya lagar.
- h) Sveriges regering ansvarar för att beslut om nya lagar genomförs.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Delkunskapskrav 1

Eleven har **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett **i huvudsak/relativt väl/väl** fungerande sätt.

Beskrivning av progressionen

Uppgiften prövar hur komplexa samband eleven kan beskriva. Desto fler korrekta svar desto större bredd har eleven visat om Sverige politiska struktur, vilket här också innebär att de blir mer komplexa.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar och belägg utfaller enligt tabellen.

Antal rätt	Belägg för nivå
5-7	E
8	C

## Resultatsammanställning

Med hjälp av bedömningsanvisningen bedöms vilka nivåer eleven visat belägg för.

På sidan 63 finns ett formulär för sammanställning av elevens provresultat. Formuläret finns också i slutet av elevhäfte B2, där läraren kan föra in respektive elevs resultat för både delprov A och delprov B.

Formuläret används även för att bestämma elevens provbetyg. I formuläret kommer inte uppgifterna i ordning efter elevhäftena, utan är redovisade efter delkunskapskrav. Detta för att möjliggöra en redovisning av breddvilkoret (spridning över delkunskapskraven). Mer om detta nedan. Eftersom resultatsammanställningen är uppdelad på de fyra delkunskapskraven, får läraren en återkoppling inom varje specifikt delkunskapskrav.

### Notering av resultat

Om en elev på en uppgift visat belägg för C-nivå så har eleven **också** visat belägg för E-nivå. Även denna nivå markeras i formuläret. Om en elev på en uppgift visat belägg för A-nivå så har eleven **också** visat belägg för E- och C-nivå. Även dessa nivåer markeras i formuläret.

### Exempel från uppgift B11 i årets ämnesprov:

Uppgiften ger eleven möjlighet att visa belägg **för nivå A**.

Notera så här i formuläret om eleven visat belägg för nivå E, men **inte** högre nivåer.

Visat belägg för nivå E	Visat belägg för nivå C	Visat belägg för nivå A
Uppgift B11 <input checked="" type="checkbox"/>	Uppgift B11 <input type="checkbox"/>	Uppgift B11 <input type="checkbox"/>

Notera så här om eleven visat belägg på nivå C:

Visat belägg för nivå E	Visat belägg för nivå C	Visat belägg för nivå A
Uppgift B11 <input checked="" type="checkbox"/>	Uppgift B11 <input checked="" type="checkbox"/>	Uppgift B11 <input type="checkbox"/>

Notera så här om eleven visat belägg på nivå A:

Visat belägg för nivå E	Visat belägg för nivå C	Visat belägg för nivå A
Uppgift B11 <input checked="" type="checkbox"/>	Uppgift B11 <input checked="" type="checkbox"/>	Uppgift B11 <input checked="" type="checkbox"/>

### Provbetyg

1. Provbetyget avgörs för det första av det totala antalet belägg eleven har erhållit på provet.

2. För det andra måste ett visst antal av dessa belägg ha erhållits på en viss nivå för att erhålla ett provbetyg högre än E. Till exempel för att få ett C i provbetyg måste eleven först och främst ha fått ett bestämt antal belägg totalt på provet. Därutöver måste ett visst antal av dessa belägg också erhållas från minst nivån för C. För att erhålla ett provbetyg C så räcker det inte att bara erhålla en stor mängd belägg från E-nivån.

3. För det tredje måste eleven också ha erhållit minst ett belägg från varje delkunskapskrav.

För att få ett C i provbetyg måste eleven således ha fått ett visst antal belägg totalt, en viss mängd av dessa belägg måste ha erhållits från nivån på C eller C+A och slutligen måste beläggen också vara fördelade på alla delkunskapskrav som provas i provet. Det räcker dock med att ha hämtat ett belägg från ett delkunskapskrav för att uppnå det här tredje och sista villkoret.

Här finns dock ett undantag för provbetyget A.

Sammanfattningsvis avgörs provbetyget av tre faktorer:

- Det totala antalet belägg
- Ett visst antal av det totala antalet belägg har erhållits på en viss nivå (C och/eller A)
- Eleven har erhållit minst ett belägg från alla delkunskapskrav.  
Ett undantag från detta krav på spridning finns dock på nivån för A.

När en elevs båda delprov är bedömda och samtliga resultat på de olika uppgifterna har noterats i formuläret vidtar bestämningen av elevens provbetyg.

1. Elevens visade belägg för de olika nivåerna summeras.
2. Fyll i om breddvillkoret för nivå E och C är uppfyllt, dvs. om elevens belägg för nivå E- respektive C är fördelade över alla fyra delkunskapskraven. Notera med ett ja eller ett nej i rutan för breddvillkoret om villkoret för E- respektive C-nivå är uppfyllt.
3. Därefter kan elevens provbetyg fastställas.

Gränserna är:

**För provbetyg E**

ska eleven ha minst **24 belägg totalt**.

**Visade belägg för nivå E** ska vara **fördelade** över alla fyra delkunskapskraven.

**För provbetyg D**

ska eleven ha minst **38 belägg totalt**, varav minst **10 på nivå C** eller sammanlagt **10 på nivå C plus A**. \*)

**Visade belägg för nivå E** ska vara **fördelade** över alla fyra delkunskapskraven.

**För provbetyg C**

ska eleven ha minst **49 belägg totalt**, varav minst **21 på nivå C** eller sammanlagt **21 på nivå C plus A**.

**Visade belägg för nivå C** ska vara **fördelade** över alla fyra delkunskapskraven.

**För provbetyg B**

ska eleven ha minst **64 belägg totalt**, varav **minst 8 på nivå A**.

**Visade belägg för nivå C** ska vara **fördelade** över alla fyra delkunskapskraven.

**För provbetyg A**

ska eleven ha minst **72 belägg totalt**, varav **minst 14 på nivå A**.

**Visade belägg för nivå C** ska vara **fördelade** över alla fyra delkunskapskraven.

\*) *Beläggen på nivå C och A läggs ihop. T.ex. så ger fyra klarade uppgifter på nivå A 8 st belägg, 4 C + 4 A.*

	<b>E</b>	<b>D</b>	<b>C</b>	<b>B</b>	<b>A</b>
<i>Totalt antal belägg</i>	<b>24</b>	<b>38</b>	<b>49</b>	<b>64</b>	<b>72</b>
<i>Varav för nivå C + A</i>		<b>10</b>	<b>21</b>		
<i>Varav för nivå A</i>				<b>8</b>	<b>14</b>
<i>Breddvillkor E</i>	<b>ja</b>	<b>ja</b>	<b>ja</b>	<b>ja</b>	<b>ja</b>
<i>Breddvillkor C</i>	<b>nej</b>	<b>nej</b>	<b>ja</b>	<b>ja</b>	<b>ja</b>

*På nästa sida finns tre elevexempel på olika varianter av erhållna provbetyg*

### Tre elevexempel:

#### Elev 1.

Eleven har totalt visat 65 belägg varav 10 belägg för nivå A. Visade belägg för C-nivån är fördelade på de fyra delkunskapskraven, så uppfylls breddvillkoret för B. Provbetyget blir **B**.

Summering	Visade belägg för nivå E	Visade belägg för nivå C	Visade belägg för nivå A
	Summa visade belägg för nivå E	Summa visade belägg för nivå C	Summa visade belägg för nivå A
	Max: 30 Eleven: <b>29</b>	Max: 30 Eleven: <b>26</b>	Max: 24 Eleven: <b>10</b>
	Tot ant belägg: 84 Eleven:		<b>65</b>
	Finns visade belägg för nivå E på alla delkunskapskrav: Ja/Nej <b>JA</b>	Finns visade belägg för nivå C på alla delkunskapskrav: Ja/Nej <b>JA</b>	Elevens erhållna provbetyg: <b>B</b>

#### Elev 2.

Eleven har totalt visat 52 belägg varav 19 för nivå C och 4 för nivå A, dvs. totalt 23 visade belägg för nivå C och/eller nivå A. Visade belägg för nivå C är fördelade på de fyra delkunskapskraven. Provbetyget blir då **C**.

Summering	Visade belägg för nivå E	Visade belägg för nivå C	Visade belägg för nivå A
	Summa visade belägg för nivå E	Summa visade belägg för nivå C	Summa visade belägg för nivå A
	Max: 30 Eleven: <b>29</b>	Max: 30 Eleven: <b>19</b>	Max: 24 Eleven: <b>4</b>
	Tot ant belägg: 84 Eleven:		<b>52</b>
	Finns visade belägg för nivå E på alla delkunskapskrav: Ja/Nej <b>JA</b>	Finns visade belägg för nivå C på alla delkunskapskrav: Ja/Nej <b>JA</b>	Elevens erhållna provbetyg: <b>C</b>

#### Elev 3:

Eleven har visat totalt 26 belägg varav 4 belägg för nivå C. Visade belägg för nivå E är **inte** spridda på de fyra delkunskapskraven. Provbetyget blir då **F**.

Summering	Visade belägg för nivå E	Visade belägg för nivå C	Visade belägg för nivå A
	Summa visade belägg för nivå E	Summa visade belägg för nivå C	Summa visade belägg för nivå A
	Max: 30 Eleven: <b>22</b>	Max: 30 Eleven: <b>4</b>	Max: 24 Eleven: <b>0</b>
	Tot ant belägg: 84 Eleven:		<b>26</b>
	Finns visade belägg för nivå E på alla delkunskapskrav: Ja/Nej <b>NEJ</b>	Finns visade belägg för nivå C på alla delkunskapskrav: Ja/Nej <b>NEJ</b>	Elevens erhållna provbetyg: <b>F</b>

### Kunskapsprofil

Resultatformuläret genererar förutom ett provbetyg även en form av kunskapsprofil över elevens prestationer på provet, fördelat över de olika delkunskapskrav som provas. De samlade kunskapsprofilerna i en specifik elevgrupp kan även bidra till att läraren får en uppfattning om vad undervisningen i samhällskunskap i denna grupp har gett för resultat vad gäller de aktuella delkunskapskraven.

Genom att delta i den frivilliga inrapporteringen av hela klasser, kan läraren på ett enkelt sätt få tillgång till en sådan samlad kunskapsprofil för den aktuella elevgruppen och även bilda sig en uppfattning om hur de egna eleverna som grupp har presterat på provet i jämförelse med andra elevgrupper i landet (se häftet Lärarinformation sidan 6).

Del av kunskapskrav	Visat belägg för nivå E	Visat belägg för nivå C	Visat belägg för nivå A
<b>Delkunskapskrav 1:</b> Eleven har * kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då * samband inom olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp på ett * fungerande sätt.	<b>Delprov A</b> Uppgift A1 <input type="checkbox"/> Uppgift A6 <input type="checkbox"/> Uppgift A7 <input type="checkbox"/> Uppgift A9 <input type="checkbox"/> Uppgift A11 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B2 <input type="checkbox"/> Uppgift B4 <input type="checkbox"/> Uppgift B6 <input type="checkbox"/> Uppgift B7 <input type="checkbox"/> Uppgift B14 <input type="checkbox"/> Uppgift B15 <input type="checkbox"/>	<b>Delprov A</b> Uppgift A1 <input type="checkbox"/> Uppgift A6 <input type="checkbox"/> Uppgift A7 <input type="checkbox"/> Uppgift A9 <input type="checkbox"/> Uppgift A11 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B2 <input type="checkbox"/> Uppgift B4 <input type="checkbox"/> Uppgift B6 <input type="checkbox"/> Uppgift B7 <input type="checkbox"/> Uppgift B14 <input type="checkbox"/> Uppgift B15 <input type="checkbox"/>	<b>Delprov A</b> Uppgift A6 <input type="checkbox"/> Uppgift A7 <input type="checkbox"/> Uppgift A9 <input type="checkbox"/> Uppgift A11 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B2 <input type="checkbox"/> Uppgift B6 <input type="checkbox"/> Uppgift B7 <input type="checkbox"/> Uppgift B14 <input type="checkbox"/>
<b>Summa belägg på delkunskapskrav 1</b>	Antal visade belägg för nivå E Max: 11 Eleven: <input type="text"/>	Antal visade belägg för nivå C Max: 11 Eleven: <input type="text"/>	Antal visade belägg för nivå A Max: 8 Eleven: <input type="text"/>
<b>Delkunskapskrav 2:</b> Eleven kan utifrån något givet exempel föra * resonemang dels om hur individer och grupper kan påverka beslut på olika nivåer, dels om förhållanden som begränsar människors möjligheter att påverka.	<b>Delprov A</b> Uppgift A5 <input type="checkbox"/> Uppgift A12 <input type="checkbox"/> Uppgift A13 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B1 <input type="checkbox"/> Uppgift B11 <input type="checkbox"/> Uppgift B12 <input type="checkbox"/>	<b>Delprov A</b> Uppgift A5 <input type="checkbox"/> Uppgift A12 <input type="checkbox"/> Uppgift A13 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B1 <input type="checkbox"/> Uppgift B11 <input type="checkbox"/> Uppgift B12 <input type="checkbox"/>	<b>Delprov A</b> Uppgift A5 <input type="checkbox"/> Uppgift A12 <input type="checkbox"/> Uppgift A13 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B1 <input type="checkbox"/> Uppgift B11 <input type="checkbox"/> Uppgift B12 <input type="checkbox"/>
<b>Summa belägg på delkunskapskrav 2</b>	Antal visade belägg för nivå E Max: 6 Eleven: <input type="text"/>	Antal visade belägg för nivå C Max: 6 Eleven: <input type="text"/>	Antal visade belägg för nivå A Max: 5 Eleven: <input type="text"/>
<b>Delkunskapskrav 3:</b> Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur något perspektiv och beskriver då * samband med * underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i elevnära samhällsfrågor med * resonemang och * underbyggda argument.	<b>Delprov A</b> Uppgift A8 <input type="checkbox"/> Uppgift A14 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B3 <input type="checkbox"/> Uppgift B5 <input type="checkbox"/> Uppgift B8 <input type="checkbox"/> Uppgift B13 <input type="checkbox"/>	<b>Delprov A</b> Uppgift A8 <input type="checkbox"/> Uppgift A14 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B3 <input type="checkbox"/> Uppgift B5 <input type="checkbox"/> Uppgift B8 <input type="checkbox"/> Uppgift B13 <input type="checkbox"/>	<b>Delprov A</b> Uppgift A8 <input type="checkbox"/> Uppgift A14 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B3 <input type="checkbox"/> Uppgift B5 <input type="checkbox"/> Uppgift B8 <input type="checkbox"/> Uppgift B13 <input type="checkbox"/>
<b>Summa belägg på delkunskapskrav 3</b>	Antal visade belägg för nivå E Max: 6 Eleven: <input type="text"/>	Antal visade belägg för nivå C Max: 6 Eleven: <input type="text"/>	Antal visade belägg för nivå A Max: 6 Eleven: <input type="text"/>
<b>Delkunskapskrav 6:</b> Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett * fungerande sätt och för * resonemang om informationens och källornas användbarhet.	<b>Delprov A</b> Uppgift A2 <input type="checkbox"/> Uppgift A3 <input type="checkbox"/> Uppgift A4 <input type="checkbox"/> Uppgift A10 <input type="checkbox"/> Uppgift A15 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B9 <input type="checkbox"/> Uppgift B10 <input type="checkbox"/>	<b>Delprov A</b> Uppgift A2 <input type="checkbox"/> Uppgift A3 <input type="checkbox"/> Uppgift A4 <input type="checkbox"/> Uppgift A10 <input type="checkbox"/> Uppgift A15 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B9 <input type="checkbox"/> Uppgift B10 <input type="checkbox"/>	<b>Delprov A</b> Uppgift A2 <input type="checkbox"/> Uppgift A3 <input type="checkbox"/> Uppgift A15 <input type="checkbox"/> <b>Delprov B</b> Uppgift B9 <input type="checkbox"/> Uppgift B10 <input type="checkbox"/>
<b>Summa belägg på delkunskapskrav 6</b>	Antal visade belägg för nivå E Max: 7 Eleven: <input type="text"/>	Antal visade belägg för nivå C Max: 7 Eleven: <input type="text"/>	Antal visade belägg för nivå A Max: 5 Eleven: <input type="text"/>
<b>Summering</b>	<b>Visade belägg för nivå E</b> Summa visade belägg för nivå E Max: 30 Eleven: <input type="text"/>	<b>Visade belägg för nivå C</b> Summa visade belägg för nivå C Max: 30 Eleven: <input type="text"/>	<b>Visade belägg för nivå A</b> Summa visade belägg för nivå A Max: 24 Eleven: <input type="text"/>
			<b>Tot ant belägg: 84 Eleven:</b> <input type="text"/>
Finns visade belägg för nivå E på alla delkunskapskrav: Ja/Nej	Finns visade belägg för nivå C på alla delkunskapskrav: Ja/Nej	<b>Elevens erhållna provbetyg:</b> <input type="text"/>	

Formulär för resultatrapportering ämnesprov samhällskunskap åk 6 2014

Elevens namn: ..... Skola: ..... Klass/grupp: ..... Födelsedatum: ..... Pojke:  Flicka:

Kommun: .....  
Läser enligt kursplanen för SVA:



**GÖTEBORGS UNIVERSITET**  
**INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK**